

Előre fizetés: 1898—1900. évre: Duharvezky Elek 30 frt.; 1898. évre: Boronkay László, Halbróher Adolf, Kerpich Henrik, Langfelder Béla, gr. Pejaesevich Artur, Samóghy János, 10—10 frt.; Kazinczy-kör M.Óvár, Kovács Antal, 5—5 frt.

A Bereczki-émlékre

folyó év november havában a *szatmáriai* gazdakör küldött a „Gyümölcskertész” utján 22 frt. 68 kr.

Gyűjtés eredménye (beleértve 33 frt. 21 krnyi kamatot) nov. 30. 1722 frt. 53 kr.

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése.

(1897. november 30.)

*Jelen voltak: gróf Desseffy Aurél elnök-
léle alatt gróf Andrássy Aladár és Bujanovics
Sándor alelnökök, Balás Árpád, Bathó Ferencz,
Bálintffy Pál, Beiczay László, Bíró István,
Bíró Lajos, Blazek Antal, Boros Sándor,
Bogáthy József, Bokor Pál, gróf Csáky Albin, id.
Cséry János, Chernel Gyula, Cserháti Sándor,
dr. Csillag Gyula, dr. Darányi Gyula, Dóczy
Imre, Domaházy Sándor, Dókos Ernő, Engel
Henrik, Forster Aurél, Frowm Antal, Galgóczy
Károly, Geisz Gyula, Halnay József, dr. Hagara
Viktor, Haasz Antal, Hensch Árpád, Horváth
Mihály, dr. Hutyla Ferencz, Hufless Kázmér,
Tórnácz Oszkár, Juth Gyula, gróf Károlyi Sándor,
Kodályi Antal, Kostyán Ferencz, Kovács
Albert, László Gyula, László L. Pál, Langfelder
Ede, Lejtényi György, Levitzky László, Lévayer
Rudolf, Libits Adolf, báró Lipthay Béla, Lintner
Sándor, Löcherer Andor, báró Malcomes
Jeromos, Markovics János, Máday Izidor,
Márey Lajos, Mezey Gyula, Mészöly Pál, Miklós
Ódon, Offen Oszkár, Pukitt Alajos, Perczel
Ferencz, Pilner Sándor, Praznoszky Ágost,
Prepper Samu, Prosser Gyula,
Renner Gusztáv, Ríckl Antal, Sándhy Gyula,
Serfőző Géza, Seitovszky János, Szepren Pál ifj.,
Szalay József, Szerenes János, Seent-Isányi
Zoltán, Szemmary József, ifj. gróf Sclényi
Imre, ifj. Szunyogh Szabolcs, Thy István,*

gróf Tisza István, Tornay Béla, Tokaji László,
Tóth Jenő, Wagner Ernő, báró Vécsey József,
Vécsey Tivadar, Wimmer Kálmán stb. és az
OMGE. tisztviselőikra teljes számban.

Elnöki megnyitó.

Gróf Desseffy Aurél a Szövetség el-
nöke a következő beszéddel nyitotta
meg a nagygyűlést:

Midőn a Gazdasági Egyesületek Orszá-
gos Szövetségének nagygyűlését van
szerencsém megnyitni, üdvözlöm a ki-
küldött urakat. Az első nagygyűlése
ez szövetségünknek, melynek létrehoza-
tala, mint méltóztatnak tudni, az egy-
rekesből indult ki, hogy a gazdaközön-
ség érkei védelmére egy társadalmi
érdekképviselet teremtessek s ezt megoldan-
dának sikerült annyira, hogy ma már
42 egyesület és szövözetet van benne
a szövetségben. Szabadon azon remé-
nyemnek kifejezést adom, hogy azon
egyletek és szövözetek, melyek még
nem járultak hozzá szövetségünkhöz,
a jövőben szintén befognak lépni és tö-
rékeveinket támogatni, gyarapítani fogják.

Két eszme volt tulajdonképpen,
mely a szövetség megalakításánál ben-
nünket vezérelt. Az egyik az, hogy szeli-
ni tekintetben kapcsolat létesítenek
a gazdák közt, a mely kapcsolat létesíté-
sével a szövetség azon kérdések-
ben, melyek bennünket foglalkoztatnak
és érdekelnek, nagyobb erővel és egyen-
télül egészen jutassa a gazdák közvéle-
ményét kifejezésre, másrésről az összes
egyletek autonómiaja respektáltatván,
a maguk körében is egyezzenek a szövét-
ség kebelében érvényesülő és kitéjezésre
jutó eszméknek érvényt szerezni.

Méltóztatnak tudni, hogy eddig a
gazdasági egyesületek, a birtokosok
egyletei voltak azok, a melyek igye-
keztek a maguk körében a mezőgazda-
sági előhaladt minden tekintetben
előmozdítani. Igen sokan az egyletek
közül szép tevékenységet fejtettek ki,
mások azonban az egy és más viszony-
nál és körülményeknél fogva erre nem
voltak képesek.

Látjuk, hogy más államokban tör-
vényhozási és más uton van a gazdák
érdekképviselete szervezve; Poroszország-
ban megteremtették a kamarai rendszert,
amely a mezőgazdasági érdekképviselet
kifejezése, Franciaországban a Melne-
ministerium szintén organizmust terem-
tetett a gazdai érdekképviseletnek. Nálunk
— sajnos — az ily hivatalos organiz-
mus hiányzik, tehát kétszeres feladat
vár a szövetségre, hogy a gazdátársadal-
om ezen érdekképviseletét kifejtse.

A gazdasági egyesületek eddig leg-
inkább a középirtokos osztályban volt-
ak egyesülési. Azon óhajatomnak adok
kifejezést, s kívánatosnak is tartom, hogy
ezen egyesülések jövőben a kisbirtok-
osság is bevonassék, mert én mindig
egy kontempláción az egyesületi életet,
hogy ez leginkább a szövözetek eszme
terjesztése és a szövözetek felkara-
lása utján fog valóban erőt kapni és
fejlekedni. Látjuk, hogy vannak az orszá-
gunkban másként minden vidéken szövözet-
ek; ha nem is kellő számban, s nem
kellő erővel rendelkeznek, mégis jelentős
eredményeket tudnak ma már felmutatni.
A mi egyesületünkbe be kell vonni a
kisbirtokos osztályt is a szövözetek
eszme felkarolásával és kézbevitelével.

TÁRCSZA

Kultúrnövényeink történetéből.

II.

A buza termesztése az óvilágban törté-
nelem előtti keleten már mondható.
A kínaiak a buza máz időszámitásunk
előtt 2700 évvel termesztették s az ég aján-
dekinak tekintették. A Sun-Nung vagy Chin-
nung császár alapította, évenként ismétlődő
szertartásokon, amelyeken ötféle magveteték
ki ünnepélyesen, a buza volt az egyik szereplő
mag, a többi a rizs, a szerecsen kőris, az olasz
mázas és a sóslyab.

Már a régi Egyiptomnál is főtermény
volt a buza és az árpa; azok csak a magot
aratják, a szalmát tüzelőnek használták.
A szőlők is termesztették a buzát, árpát,
továbbá a tönklyének egy nemét, melyet *kü-
szemetek* hívtak. Buzajuk igen jó minőségű
volt; kenyérből és daránál használták;
rövid idővel teljes érése előtt megpörköltek.
Középeurópában csak későn jelent meg a buza
s itt csak lassacskán honosult meg mint ivu-
leti növény. Elterjedési köre nem is nyulik
messzire észak felé. Nyugati Szvájcban a
cölöpépitmények legelső lakói valami apró-
szemű buzát termesztettek.

A robusztusabb cölöpépitmények leg-
első lakói legalább is egykoron a trójai há-
borúval, sőt talán régebbek. Hazájuknak
termesztése Szvájcban a római hódításig szokás-
ban maradt.

Kökörszabályi buzát Magyarországon az

agtelkei barlangban fedeztek fel. De ezen
először bukák egyike sem azonos a napjainkban
termesztett búzával. Mondhatni, hogy haszno-
sabb alakokkal cseréltek fel. A buza hazájul
az Eufrates táját mondják; a buza-termesz-
tet pedig óségi időben Ázsiában már nagyon el-
vult terjedve; őseink már régi hazájukban is-
merték és magukkal hozták.

Európában a hódító frankok Galliaiban
tanulták megismerni a buzát és elterjesztették
annak művelését nyugat felé, úgy a buza
mindenütt kenyérvövényé vált, ahol akkoriban
a rozost még nem ismerték.
A rozost nem nagyon régóta termesztik,
ha csak talán Oroszországban és Thráciában
nem termelték. Az egyiptomi emlékekben
nem találjuk meg a rozát sem nyelvényben
nincsen neve. Ennek oka talán az, hogy a rozsa
jónban terem az északi vidékeken, mint a dél-
ekben. A kínai mezőgazdák nem ismerik. Az ógörögök
szintén nem ismerték.

A római császárságban Plinius említi
először, aki az Alpelek alján termesztett
scalaris lezset említi.
A rozsa a két klasszikus ország északi
hatását csak érintette s amint a későbbi ró-
maiak a rozost megismerni tanulták, azt
országok, fele, izellen és emészthetetlen ga-
bónáknak tartották. Magyar neve az orosz, csak,
fűn és tatár nevekkél közös. Európában azért
mégis termesztették már a történelem előtti
időben. Letelese Olasz mellett talált rozsa-
bronzzsokbúzárságban.

A szadellói völgyben tett felfedezések
tanúsága szerint pedig Magyarországon a
bronzkoroktól megelőző történelem előtti
korban termesztették.

A rozsa hazájul a Dunától északra
vidéket vehetik s őseink valószínűleg már
rég hazájukban ismerkedtek vele.
Bebizonyult, hogy a római birodalomban
aligha kezdődött előbb a rozsa termesztése
a kereszténység korszakánál, de Orosz- és Ta-
társzországban talán rég óta.

Az árpa népek nem ismerték de nyugat
felé tartó vándorlásukban megismerkedtek vele.
Azt ismerték a nagy vándorlás is terjesz-
teté. Európában keletről nyugat felé. Az
ősermagokról azt írják, hogy ezeknek első
gabonaféléi csak az árpa és zab volt. Ezek
mellett ismerték, mint kultúrnövényt a lent.
Táplálékul használták továbbá a paszternokot,
spárgát, reketit és különböző az ősrómai
termm. bogyókat. György Károlyi időjében már
3 féle kenyérvövény volt Európában egymint:
a buza, a rozsa és a tönkly.

Az árpa egyike a legrégebb kultúrnövé-
nyeknek. A régi egyiptomiak már művelték; a
rómaiak már nagyon termesztették.

A kínaiak időszámitásunk szerint már
a 1000 évvel ezelőtt termesztették az ar-
pát.
A kétszoros árpát Nyugat-Ázsiában vadon
találták, Köves-Árbiában a Sinaí hegy kör-
nyékén. A Kaspit tó közelében, Baku és Len-
korán között a Kaukázus déli részében és
Turkomiániában. Hazája a Vörös tengerrel
a Kaukázus és a Kaspit tó terjed. A semita és
turán eszternek termesztették az ar-
pát s őseink is már régi hazájukban ismerték.

Keleti Szvájc cölöpépitményeinek lakosai
előbb termesztették az ar-
pát, mint a hogy a fémekkel megismerkedte-
k: de náluk a hatszo-
ros árpa volt közönségesebb.

Az árpát már az ókorban használták sőt

Ez volna szerintem az egyesületek jövőbeni feladata.

Látjuk azt, hogy az utóbbi években azon sok bajokon kívül, amelyek a gazdákat érték, amelyek részint a szőlészet terén a filoxera pusztításaiban, az állattenyésztés terén a sertésvész, különböző szarvasmarhabetegségek és egyéb járványok terjedésében nyilvánultak, továbbá a rossz évek, az elemi csapások, kőd, rozsdá és egyéb bajok termésünket annyira kisébítették, hogy bizony a gazda helyzetét igen súlyos állapotba jutatták. Kivánatos, hogy a mai időjárás is, amely sok gazdában aggodalmat ébreszt, megengedje azt, hogy a jövő évben legalább a gabonatermesztés terén kedvezőbb helyzetbe juthassunk, mint a múltban voltunk. De minél elementarissab érvelek népek fel a bajok, annál inkább egykezünknek kell a termelés és értékesítés nehézségeinek leküzdésére. Ezen két kérdés megoldása hasonlóképp a szövetkezetek feladatát kell, hogy képezze.

És ha ezenkívül azon bizonytalan helyzetre számotok, amely mindnyájunkt praekupál, t. i. amely Ausztriával való gazdasági kiegyezésünknek jövőbeni képét mutatja, ezek mind oly jelenségek, amelyek nem kedvező befolyást gyakorolnak reánk gazdáinkra.

Midőn tehát arra kérének a t. Naggyűlés és a szövetségi tagok jelenlevő érdemes képviselői, hogy szövetségünket a hazai mezőgazdasági irányítására, a helyzet javítását célzó törekvéseiben a jövőben is buzgó támogatni és fokozott tevékenységet kifejteni sziveskedjenek:

gyártásra, erről Xenophon is tesz említést Anabazisában, sőt a sörkészítés módját is leírja.

A honfoglalás idejében is ismerték már a sört, sőt ez az ital akkortájt sokkal elterjedtebb volt itt, mint későbbi évszázadokban. A sör régebbi idő óta honos volt itt, mint a bor, de *Bachus* adománya kiszorította később a szemes terményből főzött zavaort italt.

Már a régi egyiptomiak is ismertek egy italt, melyet árpából készítettek. A görögöknek is volt sörük, *Ovisir* isten azon vidékeinek, a hol az éghajlat nem kedvezett a szőlészetnek, ennek pótlásul árpából készült italt adott, mely ize és erejére nézve a borral vetekedik.

Dio akadémikus *Athenensz*-nál azt írja az egyiptomikról, hogy az egy iszakságra hajlandó nép s azok részére, akik túlságosan szegények arra, hogy bort vehessenek magunknak egy szurogmatot találtak fel, t. i. az árpából készült bort vagyis a sört. Ha az isszák, akkor virag, dalonak és tánczoknak, szóval egy viselkednek, mintahor börtön csiptek volna be.

A görögök a sör élvezetét mindig barbarizációnak tartották.

Pytheas, aki nagy valószínűséggel nemsokára *Arctida* után elvetett a kőzép- és északi-európai népek (kelták, szlávok, litvánok, germánok) táplálkozásáról és itáláról ezeket írja: hogy „*Strabo*” szerint ezek a népek a kerri terményeket és háziállatokat vagy egyáltalában nem ismerik vagy alig; ők csak kőköszek, füvekkel, gyökörökkel és gyökereket táplálkoznak; azok, akik a gabonát és a mézet ismerték,

az Naggyűlést megnyitotlnak nyilvánítom. (Hosszantartó lelkes eljenzés.)

A mai gyűlésről felveendő jegyzőkönyv hitelesítésére felkérem *Ívanká* Oszkár és *Scanyogh* Szabolcs uratak.

Most pedig a napirend előtt *Bokor* Pál ur a Szegedi Gazdasági Egyesület kiküldötté szót kér. (Halljuk! Halljuk!)

Bokor Pál, a Szegedi Gazdasági Egyesület kiküldötté:

Nagyméltósága Elnök ur!
Milyen tisztelt Naggyűlés!

Hogy az elhangzott nagyszabású előnöki megnyitó beszéd után közvetlenül börtökordom felszólalni, indokolom azszal, hogy midőn a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége a mai ülés megtartásával első alkalommal lép ki hivatalosan az akcióz terére, illő dolog az, hogy az itt megjelent gazdasági egyesületek is öszintre örömlüknek adjanak kifejezést a fölött, hogy végre valahára, hosszas vajadás után megszületett az a perc, amidőn az országban szertemüködő vidéki gazdasági egyesületek egy testé tömörülve, megkezdhetik áldásos működésüket.

Nagyméltósága Elnök ur kegyes volt megjelölni azon irányt, melyben a szövetségnek feladata megoldása tekintetében haladnia kell. En t. Naggyűlés, egy a magam, mint az itt egybegyűlt vidéki gazdasági egyesületek nevében hálás köszönetem nyilvánítom ki Elnök ur Ö Nagyméltóságának nem azokért a valóban tartalmas és iránytadó szavaiért, melyek elhangzottak, hanem főképpen azon hazafias elhatározásáért, hogy a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének elnöki tisztét, amely súlyos feladatokkal

azok ezekből általán is készítették u. m. sört és metet (müört).“

A pannoniak és illyr lakóknál a sört *sabaja* név alatt találjuk megemlíteni; ez egy rossz néptal volt, míg az ennek fölötti bort italt. A *Sabariarius* — sörivő — ennek folytatán guny-névben.

Hieronymus és *Cassius* a pannoniákat széles északvidéki népek írja le, mely térség zord égnél alatt lakik, sem bort, sem olajt nem termesz és árpáját és kőlest nemcsak öszi, hanem izzsa is.

Több mint két évszázal később *Priacenus* érdekes jelentéséből képet alkothatunk magunknak az akkor itt lakott nép szokásairól. Ő u. i. 448-ban Kr. u. görög küldetésben a hon királyánál, *Attilánál* járt és a pannoniak síkságot bejárta s erről tesz említést jelentésében.

Azt írja, hogy „bába helyett kölest kapott a küldöttség mindenit; bor helyett pedig méz-bort (metet); a eseléségnék és a kíséretnek színtén csak köles jutott és egy árpából készült ital.“

A sör a földmívelés terménye; ez feltételezi tehát a rendszeres földmívelést.

A honfoglalás idejében tehát már ismeretes volt a sör, de azért a honfoglaló östök aligba iták, ők ha bort nem, há inkább érujlesztet kancazejeit (kumys) vagy kefir italt, mely börtömlokkban magukkal vitték. Különbben is a sörivés nem volt jellemvonása a magyar fajnak, ha csak a mai napig nem kezd ebből kivetközni.

Fontos szerepet játszhattott a honfoglaló östök gazdálkodásában a zab.

(van összekötvé, elvállalni méltóztatott. (Éljenzés.)

Jól tudom azt mélyen t. Naggyűlés, hogy nagy feladatok előtt állunk, de azt is tudom, hogy ha kitartó erővel, munkássággal és hazafias lelkesedéssel kezdünk munkásságunkhoz, a siker, az eredmény elmaradni nem fog.

En t. Naggyűlés, azon óhajással zárom be szavaimat, hogy akkor, amidő a mai naggyűléssel a szövetség akciózját megkezdette, vezesse Önmagyméltósága ezen működést a magyar mezőgazdaság, ipar és kereskedelem mentül fokozottabb mérvben való fellendülésére és előmozdítására. Kérem a naggyűlés tagjait, hogy e tekintetben közrehassunk és közösen munkálkodjunk. (Éljenzés.)

Földmívelésügyi miniszter képviselője.

Rubinek Gyula, a szövetség titkára bejelent, hogy a földmívelésügyi miniszter ur Ö excellenciájára a jelen ülésen való képviseletét *Tornyay* Béla miniszteri tanácsost bízta meg, *Mécsér* Gyula pedig elmaradtásá kiment.

Jövahagyott alapszabályok.

Szövetségi titkár jelenti továbbá, hogy a szövetség alapszabályait a földmívelésügyi miniszter 26645. sz. alatt jövahagyta. A jövahagyási záradék a következőz:

26645. sz.

V/75. 97.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületek

Budapest.

Folyó évi márczius hó 3-án 912. sz. a kelt följeljesítésre értesítom a t. Egyesületet, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületek, ugyis mint a gazdasági egyesületek országos szövetsége központjának alapszabályait, a jövahagyási záradékba foglalt azon megjegyzésekkel módosították.

A zab az Alpesszöt északra és nyugatra, valamint Európa határain a Kaukázus és Tatórország felé rugta szerepelt mint kultúr-növény. Eredeti hazája Európa mérsékelt keleti része és Tatórország.

Mintán a honfoglaló östök nagy sulyt fektettek a kenyérszészésre, a zabot sem nélkülözhettek.

A zab történetéből kiemelhető, hogy az ő-egyiptomiak és a héberek nem termesztettek zabot, ezek lovaikkal árpát etettek, mint az arabok még manapság is.

A szanszkritban és az indiai nyelvekben nincs is neve. Kinban egy a keresztény világ számítás szerint a 618-907-ik évről szóló történeti munka először említi a zabot.

A régiek a zabot gymnack tekintették, mely a gabona közé keveredik. Azt hitték, hogy a gabona változott az zabba és megapaszítja a termést. Később a léha zabnak egy nemesebb faját tanultak megismerni. *Zimius* írja: „amint a nemes gabona zabba átváltozik, ugy változik azt is a gabonának egy nemvé — frumentar instar — s hozzá teszi, hogy a germának kizárólag zabot vetnek és az ebből készült daraból és pépből táplálkoznak.“

A görögök már allati takarmánynak ismerték a zabot. *Calemus* szerint Ázsiában, kivált *Myasidán* gabonák a zab.

A kést már a hunok termesztették Pannoniában.

Del-Európbán, Egyiptomban és Ázsiában prehistorikus é gabonának termesztése.

A latinok *milium* néven emlegették, *Milium* annyit tesz, mint métermérés; a kalászok dézs termése; szelű növényi táplálek, ellentét a nomádok véres hustaplálekával szemben.

zessel, hogy minden az alapszabályok módosítására, valamint az egyesülést esetleges feloldására és ez esetben végönaknán hóvárlására vonatkozó közgyűlési határozat fogantatásáig előt a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez felterjesztendő", azonnali megértesít.

A jóváhagyott alapszabályok egy példányát idecsatol oly értesítéssel küldöm meg a t. Egyesületek, hogy a III. rész alatt foglalt „Függlek” tekintetében ezzel bealegyezőnem adom ahhoz is, miszerint mindazon gazdasági egyesületek, melyek az országos szövetségbe való belépésük alkalmából észen függelék, közgyűlési határozattal, saját alapszabályaik kiegyesztő részről szőzerint szőveggel felvezik, az így és eskis ez függelékkel bővített, illetve módosított alapszabályukat kormányhatósági jóváhagyás alá külön felterjeszteni nem tartoznak, azonban a szövetségbe való belépés, a függelékkel kiegyesztett alapszabályait két példányban felterjesztése mellett hozzáam, valamint az alapszabályok egy példányának csatolása mellett az illetékes törvényhatósági illetékes tisztviselőknak.

Felhívom ennek kapcsán a t. Egyesületek, hogy ezen körülményről úgy már eddig a szövetségbe belépett egyesületek, mint a jövőben belépendők megfelelően értesítse.

Kelt Budapesten, 1897. május 6-án.

Dardányi s. k.

A miniszter ezen rendelkezéséhez képest a szövetség összes tagjai felszólítottak, hogy alapszabályaikban ezenn függelékkel kiegyesztés és a jóváhagyási záradékok képest a földmívelésügyi miniszternek az illetékes törvényhatóságok és az OMGE-nek, mint a szövetség központjának beküldjék sziveskedjének.

E felhívásnak az egyesületek legnagyobb része eleget tett, kivéve azokat, amelyeknek alapszabályai egyébként is módosításra szorultak. Egyébként erre vonatkozó jelentésemet a tagfelvétel folyamán fogom előterjeszteni.

Gróf Desseoffy Aurél enők határozatként kimondja, hogy a naggyűlés a szövetségi alapszabályok miniszteriel történt jóváhagyását öröndetes tudomással veszi.

A kökorszakbeli svajczi cölöpépítők nagyban használtak. Az olaszországi cölöpépítmenyekben is megtaláltak.

A köles az ibériai népek és a kelták általános tápláléka volt.

A római írők sürűn említik a kölest, mint táplálékot. Midőn Cásár Massiliát ostromolta, a belnőkék kért kölest és eromlott árparval tengették életük, amely régóta fel volt halmozva a város raktáiraiban.

Galliliában nagyon sok köles termelt.

A skythák is vetették a kölest.

Plinius a kölest a sarmaták fő táplálékának említi s kedvező eredelet a pontusi népeknek.

Pannóniában Cassius Dio szerint köles és árpa a nép eledete volt és midőn Pricus köleséget jart Attilának, mint fennebb is említöm, kizárólag kölest tartottak.

A mint a szlovák a Dunáig hatoltak, ök is megkedvelték a kölest.

Leadbou szerint az Altjai Szibériában és Közép-Oroszországban csaknem onként termő a köles, ugyancsak a Kaukázus déli részében és Talis vidékén is.

Krimában Steven szerint a tatároknak kenyert szolgáltat a köles, Danilevsky szerint pedig ilyl készítenek bolót.

gy végig kutatva az ós történelem lapjait, némi homályos sejtelmünk támad a növénytermelés és története felől, melybe bele-fülesztetjük a mi ösünk növénytermelési ismeretét is. Ezutal csak a gabonafélék történetéről, foglalkozom, legközelebb a többi növényekről is szólnék.

Páler Béla.

Szövetségi tagok.

Rubinek Gyula a szövetség titkára jelenti, hogy a tagok sorába jelentek e:

1. Országos Magyar Gazdasági Egyesület,
2. Országos Kőlesznai Bizottság Szőveket.

3. Magyar Mezőgazdák Szővekeze.

4. Abau-Tornamegyei Gazdasági Egyesület, melynek alapszabályai módosítás alatt vannak, a közgyűlési határozattal azonban beklődött, melynek értelmében a függelék alapszabályai közé felvette.

5. Aradamegyei Gazdasági Egyesület, mely eleget tett minden feltételnek.

6. Barsamegyei Gazd. Egyesület a megyei mezőgazdasági bizottság teendőinek átvállalása folytán átalakulás stádiumában van.

7. Baranyamegyei Gazd. Egyület közgyűlési határozattal bejelentette a szövetségbe való belépését.

8. Békésmegyei Gazd. Egyesület minden feltételnek eleget tett.

9. Berepmegyei Gazd. Egyesület a szövetségbe való belépést jelző közgyűlési határozattal beküldötte, alapszabályai még jóváhagyás nincsenek.

10. Biharamegyei Gazd. Egyesület minden feltételnek megfelel.

11. Borsodamegyei Gazd. Egyesület decz hóban tart közgyűlést s akkor fogja függelékkel ellátott alapszabályait beküldjék, a szövetségbe való belépését bejelentette.

12. Csánadamegyei Gazd. Egyesület.

13. Débrecezi Gazd. Egyesület.

14. Gömör Kis-Hontmegeyi Gazd. Egyesület minden feltételnek megfelelő, a szövetségbe beletek.

15. Győrvidéki Gazd. Egyesület a szövetségbe való belépését bejelentette, alapszabályai most vannak felterjesztve.

16. J.-N.-Kön Szőnokmegeyi Gazdasági Egyesület a szövetségbe beletek, alapszabályai most vannak felterjesztve.

17. Mosonmegeyi Gazdasági Egyesület,

18. Nyitraamegyei Gazd. Egyesület,

19. Pászonyamegyei Gazd. Egyesület,

20. Sároamegyei Gazd. Egyesület,

21. Somogyamegyei Gazd. Egyesület,

22. Szatmármegyei Gazd. Egyesület

23. Szőnok-Dobokamegyei Gazdasági Egyesület,

24. Torontálmegeyi Gazd. Egyesület,

25. Tóthamegyei Gazd. Egyesület,

26. Veszprém vármegyei Gazd. Egyesület,

27. Torda-Aranyamegyei Gazd. Egyesület a szövetségbe beletek és minden feltételnek megfeleltek.

28. Maros-Tordamegyei Gazd. Egyesület közgyűlési határozattal belépett, további értesítés nem érkezett.

29. Nyitraamegyei Gazd. Egyesület alapszabályai jóváhagyás alatt.

30. Pestvármegyei Gazdasági Egyesület, a napokban tart közgyűlést, a függelék elfogadja korábban, mintsem az régleg szővegezet lett volna a naggyűlés által, a szővegváltoztatást kénytelen most keresztülvinni és az alapszabályi módosítva fölterjeszteni jóváhagyás végett.

31. Szővels vármegyei Gazdasági Egyesület, a szövetségbe közgyűlési határozattal belépett, egyéb értesítés nem érkezett.

32. Szegedi Gazdasági Egyesület, a függelékkel határozattal elfogadta, alapszabályai most vannak jóváhagyás végett fölterjesztve.

33. Szepesmegeyi Gazd. Egyület a szövetségbe való belépését jelzete, egyéb értesítés nem küldött.

34. Magyar Gazdák Vácsársornok Ellátó Szővekeze kéri, hogy tagdjia 1000 koronáról 100 koronára leszállítsák, tekintettel arra, hogy a szővekezet a kezdet nehézségeivel küzd.

35. Magyar Gazdasítetek és Erdésítetek Országos Együlete kéri tagdjait 20 koronában való megállapítást.

A naggyűlés a szövetség titkárnak előterjesztésű tudomással veszi és a javaslatokat a tagdjait leszállításra nézve elfogadja.

Rubinek Gyula a szövetség titkára előterjeszt, hogy a május 29-iki választmányi ülés elé terjesztve az Erdélyi Gazdasági Egyület alapszabályai, a választmányi utján konstaltálva lett, hogy a függeléknek nem szőzerint szőveggel vette fel. Erre a választmányi felhívta az Erdélyi Gazdasági Egyesületet, hogy e tekintetben is az alapszabályokról követelményeknek tegyen eleget. Az Erdélyi Gazdasági Egyület azonban az október 30-án tartott választmányi ülésen azon körémet fejezte ki, hogy ennek dacára vegye fel a tagok közé. A választmányi e kérdésben nem lévén hivatalos határozati, az egész ügyt a naggyűlés elé terjeszti a tényállás előadásával.

A tényállás t. naggyűlés az, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyület két pontot kihagyott a függelékkel; az egyik arra vonatkozik, hogy a szövetség központjának joga van magát a vidéki egyesületek választmányai ülésén kiküldött képviselőit, akik ott vannak közösi joggal bírnak. A másik pont arra vonatkozik, hogy a vidéki együletek az OMGE, szakosztályai ülésén tanácskozási joggal bírnak, de szavazati nem gyakorolhatnak.

Ezen szók a pontok, melyeket az Erdélyi Gazdasági Egyület fel nem vett.

A szövetség alapszabályainak 4. §-a a következőleg szók (olvassa).

8. §. Minden egy vagy több törvényhatóság egész területű kökös gazdasági egyesület, vagy amely megeében egyesület nincs

gázdórok, mely a jelen alapszabályok megtartására magát kökösülési határozattal kökösül, a naggyűlésben a jelen alapszabályok függelékkel képező III. Rész elfogadja a alapszabályi kiegyesztő résznek jelenti ki a Gazdasági Egyesületek Országos Szővekegeinek tagjává válik.

Igaz, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyület közgyűlési határozattal kötelezte magát a szövetségbe való belépésre s a függelékkel alapszabályi kiegyesztő résznek jelente ki, de a függelék szőzerint szővegeinek átvételére az alapszabályok és miniszteri jóváhagyás is kötelezőnek mondja ki, önnagától értődik, hogy ezt szőzerint szőveggel kell átvenni.

Miután az Erdélyi Gazdasági Egyület ezen feltételnek eleget nem tett, a tagok sorába nem vehető fel. Tiszteletteljes előterjesztésem az volna, méltóztassék úgy, amint azt a végrehajtó-bizottság már egy ízben megtette, az Erdélyi Gazdasági Egyesületet újból felvétel arra, hogy a fennhírdetett kérdésnek a legközelebbi közgyűlésen eleget tenni és hasznos munkásságával a szövetséghez csatlakozni sziveskedjék.

Gróf Desseoffy Aurél enők ily értelemben mondja ki a naggyűlés határozatát.

37. Heves vármegyei Gazdasági Egyület minden feltételnek eleget tett, kéri azonban, hogy tekintettel anyagi helyzetére, a tagdíj elengedlőssége.

Szővegeze titkára: Kéri, hogy a tagdíjmenetessége nézve egy bizonyos időpont állapítsák meg.

László Pál: Talán az egyület még sincs oly anyagi helyzetben, hogy valami kevés tagdíjat mondjuk: egy aranyat ne fizethetne; szók amellett van, hogy a tagdíjat egészen nem engedje el a naggyűlés.

Miklós Ödön: Azt hiszi, hogy az egyület ezen egyesítésre akkor jár eredményes, hogy ha az anyagi erőikkel is rendelkeznek. Veszedelem precedensét lát abban, hogy ha egyes együletek távol akarnak maradni az anyagi hozzájárulástól.

A mullok ömlételetl itten, hogy a szövetség a földmívelésügyi miniszterrel hatathos anyagi támogatást fog kérni; ez azonban nem

dítás stb. Mindezen kérdéseknél csak a kormánytani utáni nem lehet feladat, nekünk is lépést kell tenni s magunk részéről is támogatunk kell a kormányt és önmagunknak is munkát szerezni. Ha vannak öszegesek és pénzünk, miért nem lehetne nekünk is kísérleti állomást létesíteni. Hisz vannak eredmények, amelyek bővebb tanulmányozást igényelnek. Így például tudomra esett, hogy a sertésvesz tekintetben Bihar megyében van egy eljárás, amely bevált, miért nem lehet ezt nekünk bejuttatni tanulmányozni és ez öszegzet annak végrehajtására fordítanunk. Ezért kérem a tisztelt Nagygyűlést, méltóztassék felelte fontolóra venni azt, hogy a kiállítás kívánatos volna-e jelenleg avagy nem. És hogy az ország melótáratnak határozni, hogy nem, akkor lalolagassuk azt, hogy mit szolgáltathat a szövetség ennek pótlásul. Mielőtt ennek részletei fölött nyilatkoznam, kérem az elnökséget, méltóztassék fölvetni azt a kérdést, hogy az országos mezőgazdasági kiállítás a jövőben Szegeden megtartassék-e vagy nem, és hogy a szövetség melótáratnak határozni, hogy nem, akkor fölvetni azon kérdést, hogy az a célra fordítandó öszegzet miképpen lehetne a gazdalközönség érdekében hasznosan felhasználni?

Gróf Desseffy Aurél elnök felvilágosításul megjegyzi, hogy a szegedi kiállítás eszméje úgy vetetett föl, hogy elhatározottot miszerint vidéken öszegzetek rendezésére, rendezetessének a szövetség által és ezen alkalommal hasonlólag, — mint azt a Német Országos Gazdasági Egyesület már egy évtized óta sikerrel teszi, — vidéki mezőgazdasági kiállítások is rendezetessének. Igen természetes, hogy az idel mostoha gazdasági viszonyok folytán idökön nem lehetne elvárni, hogy az országban ez nem involválja azt, hogy a szövetség ne ragaszkodjék a kiállítás megtartásához, mely mint a szini előadásához a dekoráció, éppúgy szükséges a gazdalközönség érdeklődésének feleltetésére. De a kiállítás nekünk alkalmat nyújt arra, akik most vagynak az alakulás stádiumában, hogy személyes öszegzetekre központot találjunk. És ez minél hamarabb szükséges is, hisz alig ismerjük egymást, pedig megismerés nélkül azon fontos közgazdasági kérdésekben, a melyeket a Szövetség felvett, alig tehetünk pozitív lépéseket. Azért én óhajtandónak tartom a kiállítás megtartását. Más kérdés az, hogy a jövő évben felültehet-e a kiállítás a nagy nem. Véleményem szerint ez eszaknyan függőben tartandó, mert az igaz, hogy a lefolyt éven oly silány volt a termés s hogy a jövőben is hasonló lesz, akkor én is azt mondom, hogy ejtsük el. Ez azonban a jövő tükre. E felett még nem elmékedhetünk. Azért a bizottság azon javaslatára, amely a kiállítás megtartása feletti döntést másuttal helyezi, én a magam részéről öszegzet és elfogadom.

De bátor vagyok arra a körülményekre is felhívni a nagygyűlés figyelmét arra, hogy Szeged városa, amely mindenfele előintézkedések nélkül, vagy pedig a kérdésre való beavatkozás nélkül azon megkezdés-e nyert, hogy bizonyos érkelési és anyagi támogatással járuljon a kiállítás rendezéséhez, ezt megtette és én nem tudom elképzelni a helyzetet, hogy innen a központból egy eszmével a törvényhatóság megterjesztik, hogy azt anyagilag és érkelésileg támogassa s mikor minden megtörtént, akkor a nagygyűlés az előbbi határozatát nullákká, ezen eszmét a napirendről leveszi. Ez nem fog buzdító lenni arra, hogy

a vidéki kiállítások iránt a vidéki városokban a buzgalom fokoztassék.

Melegen ajánlom ezért a Tisztelt Nagygyűlésnek, hogy méltóztassék kimondani a kiállítás megtartását azon föltevéssel, hogy a viszonyok tavaszra nem leszen kedvezőek, akkor fog csak elnapoltatni a kiállítás megtartása a jövő évre.

Évülts Góza: A szegedi mezőgazdasági kiállítás megtartására vonatkozólag szabadjon egy pár szót az ügy érdemében szólnom. Liphay báró ő méltósága fölvetette, hogy egy országos kiállítás rendezése akkor, midőn a bpesti millenniumi kiállítás alig zajlott még le, kisse korának mutatkozik. A budapesti kiállítás eszaknyan országos kiállítás volt, de azon nemcsak a magyar naggyűlés, de Magyarország egész fejlődése volt bemutatva. Tehát itt a figyelem annyira megosztott, hogy a tulajdonképpen mezőgazdasági rész megtekintését a megjelent publikum majdnem mellőzte. És így a mezőgazdaság az ezredéves kiállításból alig vette ki részét, mert az idel mostoha gazdasági viszonyok folytán a mezőgazdasági kiállítás mindig elenyésző és a nagy publikumot érdekelni nem tudja. A Szövetség célja a mezőgazdaságot fejleszteni. Egy ilyen kiállításnak, amelyet egy vidéki központ óhajt a Szövetség rendezni, egyik legfőbb célja az, hogy azon vidék mezőgazdasági állapotát megismerjük, és a központi kiállításokhoz képest bemutassa az érdeklődő gazdalközönségnek. Az a vidéki naggyűlés, amely vidéki helyen öhajtunk tartani, kiállítás nélkül magával a szaraz tárgyakkal vonzani a gazdalközönséget nem tudja.

De főként a kisbirtokosok, a környékbeli lakosság bevonása az agrár kérdésekbe a főcél s majdnem lehetetlen egy ilyen kiállításnak, ha nem kitér az agrár kérdésekre, lönhén is az országos jelző nem azt akarja kifejezni, hogy az ország egy nagy része fog a kiállításban részt venni, hanem az inkább csak egy vidéknek kiállítását képviselné.

Mert ha részletekre térünk vissza, mi céloztunk első sorban? Az első sorban, hogy az ország kiállításátessék a legkibb közbizonyos bemutatásuk. Ez azért szükséges, mert midőn ilyen kiállítások Budapestben talán kétségálatlansórok és luxusvárosok alakjáján, itt azon vidéknek egész állattenyésztését nem lehetett együtt sohasem látni. Főképp a népies tenyésztésnek idevonása mindjég jámbor óhatások marad, mely meg nem valósul. Hogy ha ilyen módon akarjuk rendezni a kiállítását, az országos jelző ne ejtsen tévedésbe. Itt inkább egy vidéknek, egyes kerületnek, jelen esetben a Tiszamentének bemutatása volna kívánatos.

De Tisztelt Nagygyűlés, az ilyen kerületi kiállítás, hogy úgy nevezzem, alkalmat nyújt arra is, hogy a mezőgazdasági gépek teljesen be legyenek mutatvaok. Eddig az egyes gazdasági egyesületek a kerületi kiállítások gépeket oly módon ismerteti, hogy az egyes gépfajlokból próbát rendeztek. Most a tervezet szerint az összes mezőgazdasági gépeket óhajtjuk egy-egy ilyen kiállításban bemutatni, hogy a gazdáknak alkalom legyen minden gép jószágáról meggyőződni. A bíráló-bizottság minden gépnél megjelöl azon újítást, maladást, mely azon gépet ajánlatossá teszi. Így végigmehetünk a kiállítás minden részén.

De még egyre kell felhívnom a figyelmet. A mezőgazdasági termékek kiállításánál az a célunk, hogy Magyarország speciális termékeit különösen bemutatassuk és arra a külföldi figyelmét is felhívjuk. Mert méltóztassék az egyes gépek magyarságok, speciális termékek iránt a külföldön nem igen nagy az érdeklődés. Az ilyen mezőgazdasági kiállítás arra kell törekedni, hogy speciális termékeinket a külföldi megismerje és a végrehajtott bizottság feladata volna, hogy a külföldi figyelmét felhívja.

Hogy ha tehát a Tisztelt Nagygyűlés kérését, amely a kiállítás megtartására irányul, ajánlom a nagygyűlés figyelmébe azt, hogy

mindán a végrehajtott-bizottság az igazgató-választmány már kórdó tárgyalásánál lehető messze elment, — Szegedet felkérte, mely nagylelkűen a költségekhez hozzájárulást kijelentette, megengedte, hogy a népiglet ezen célra felhasználható legyen, akkor nem lehet megengedni, hogy ilyen visszalépés történjék és egész hidegen azt mondjuk, hogy az ilyen kiállítás elrejtessék, és nagyon gódlólag hatna működésüknek, és jövőben már óhatók visszahuódának. Méltóztassék a javaslatot abban az alakban elfogadni, hogy tartassék meg a kiállítás abban az esetben, ha a mezőgazdasági helyzet a tavaszra javulna, tizette meg az előmunkálatok a végrehajtott-bizottság és neki az a jog adassék meg, hogy májusban megkezdje a rendezési intézkedéseket, és választmányunk előterjesztést tegyen.

Ivánka Oszkár: Kétségtelennek tartja a tanulságot és hasznát, melyek egy jól rendezett mezőgazdasági kiállításból hárómalnak, de hogy ha figyelembe vesszük, hogy a mult évben volt a kiállítás és hogy a termésvizonyok az idel mostoha gazdasági viszonyok folytán a mezőgazdasági kiállítás helyétől is ellunak, nem lehet határozni az iránt, hogy vajon megtartassék-e vagy sem s a kiállítás érdekében levőnek tartja azt inkább egy évvel későbbre halasztani, semhogy most megtartsuk és csak fél sikerrel mutathassuk fel. Mondjuk* ki tehát, hogy a szegedi országos kiállítás 1899-ik évben tartassék meg s a rendezési bizottság a jövő évben legyen a nagygyűlésnek az ügyben indítványt.

Gróf Tisza István: Ha jól fogtam fel előttem szóval indítványt, a kiállítás 1899-ben rendezessék s a 12.000 koronát, amely a jövő évre ezen célra a költségtérésbe foglaltatott, rezerváljuk ezen célra és a választmányt felkérjük, hogy egyéni közhosszu célzókra is szánjon valamennyi öszegzet. (Helyeslés.)

Gróf Desseffy Aurél elnök: E felett tehát nem is szükséges tisztelt közgyűlés szavazni, úgy látom, hogy oly irányban, méltóztattik megállapodni, hogy 1899-ben tartassék meg a kiállítás s a végrehajtott-bizottság rezerváljon az öszegzet, — a kiállítás céljaira fog fordítani.

Bokor Pál: A közhatalomból azt látom, hogy ez fog elfogadottat, de kiegészítéssel még azt fogadnám el, hogy minden feltétel nélkül Szegeden tartassék meg a kiállítás. (Zaj.) Kérem alásan indokolom indoklásomat. Mert most a legnagyobb indoklás az, hogy a kiállítás eszaknyan abban, hogy a rossz természeti viszonyok döntének ebben a kérdésben. Vajjon, ha a jövő évben ismét rossz viszonyok állanak be, akkor esetleg újra a kiállítás elhalasztó határozatot hozna-e a nagygyűlés.

Dr. Csillag Gyula: Tegnap hallottunk itten egy előadást, amely tudomásom szerint közönséget, hogy a párisi kiállításban vegyen részt. A mult évben volt kiállítás a jövő évben ismét lesz, két évre nérd jön a párisi kiállítás, nem tudom, ez a szempont megfontolást tárgyt képezte-e a végrehajtott-bizottságban. Feivelni határozatom azon kérdést, vajon nem jobb volna-e a párisi világi kiállítás eszetesére halasztani a szegedi kiállítását.

Desseffy Aurél elnök: Méltóztassék belevágyodni a kimondott határozatra. (Helyeslés.)

Szélesség tükára: Miután el méltóztatt határozni elvileg, hogy a kiállítás 1899-ben tartassék meg, kérem az öszegzeti nagygyűlést, méltóztassék a végrehajtott-bizottságnak felhatalmazást adni, hogy a mult évi öszegzet munkálatokat megindítsa és a nyár folyamán megkezdjék a munkálatokat, hogy a jövő öszegzeti nagygyűlésnek már jelentést lehessen tenni.

Ebből folyólag mindazon öhölterjesztések, amelyeket a rendező-bizottság a szövetség nagygyűlés elé szánt, mind szankcionáltatnak. Így korai a rendező-bizottság pályázata is tárgyalás alá, mely a nagygyűlés

összes tagjainak megküldvén, az felolvastatni tekinthető, méltótlasok tehát az egyes pontokhoz hozzászólani és az észrevételeket megtenni.

Gróf Tisza István: A rendező-bizottság szövegéről egész terjedelmében elfogadja egy kiegyesítéssel. Célzérével volna azonban kimondani valamennyi kiállítási rendező-bizottságára, hogy az kiegyesítések a földmívelésügyi miniszter kiküldöttjével, az államvasutak igazgatóságával és az ország városi kiküldöttjével, melynek területén a kiállítás tartatik.

Mórey Lajos: A szabályzat 2. szakaszának o) pontját két módosítani akképpen, hogy „amennyiben az ország” kitélet helyett „képviselettel hat tagok” kifejezés létesik.

Másik indítvány a központi, hogy a kiállítási számadatokat a rendező bizottság a kiállítási iróval együttesen készítse és az OMGE, szövetkezőbizottság csak felvilágosítja, hogy ez a nagyrészt élle nem kerüljön.

Harmadik indítvány az 5. szakasz a) pontjára vonatkozóan az, hogy az utálynóval az autonóm jog az országos központi tartások fenn sa, szövetségi tükör elmegyjének mellett” kifejezés helyettesítsék: „a szövetségi tükör előterjesztés” kitélettel.

Előterjesztés van a 7. §. és 8. §. f) alpontja között, melyek a személyzet fellegadása és előbocsátásra vonatkoznak. Az f) pont mellőzése kéri s az elintézés a rendező bizottságá bízta.

Gróf Desseoffy Aurél elnök kimondja határozatként, hogy a nagyrészt a rendező-bizottság által kidolgozott kiállítási rendező-bizottság szabályzatát **Mórey Lajos** és **Tisza István** módosításaival elfogadja.

Háró Liphay Béla: A teremnek rossz akusztikája az oka, hogy én nem hallottam, miszerint gr. Tisza István indítvány értelmében elfogadták-e vagy sem a kiállítási elhalasztása és hogy a budapesti felvétel 12 ezer korona a kiállítási céljaira visszatartandó-e vagy egyéb célra hasznosítható.

Gróf Desseoffy Aurél: Elfogadtatik Tisza István gróf indítványa és az összeg felhasználása a végrehajtó-bizottság bízata a kiállítási céljaira.

Liphay Béla háro indítványozni akarta, hogy ezen összeg 1896-ban használható fel egyéb gazdasági érdekek szolgálatára. De miután már a határozat kimondotta, tárgyaltanná válik az észrevétel.

Ifj. gróf Széchenyi Imre a kiállítási költségvetésére nézve azt indítványozza, hogy a nagyrészt azt csak a jövő évben tárgyalni alk, miután már a kiállítást elnapolta.

Mórey Miklós indítványozza, hogy a költségkére és díjakra a költségvetés behelyezését 20 ezer forint már most kéréssek a minisztertől, mert az összeg esetleges elmaradása az egész rendezésre döntő lehet.

Miklós Ödön: Ha elfogadjuk gróf Széchenyi indítványát, hogy a kiállítási költségvetéssel nem foglalkozunk, akkor ennek logikai következményeként el kell fogadni azt is, hogy most ejtsük el a 20,000 Ft kérését. Mert évről évről nyilatkoztatik a miniszter, hogy segítségen fogja, de átruházási quia nincs, nem utalva nyozhat ma oly költségét, mely 1899-ben lesz felhasználva, legfőkébb kéri lelt, hogy állítsa be 1898-iki költségvetésébe.

Gróf Tisza István egy gondolja, hogy minél előbb jó definitív stádiumba az állam-ségely kérdése, annak megnyugtatóbb: ha a miniszter az 1896. évi költségvetés veszi fel az összeget, azt jó utálynóhozja akkor is, ha a kiállítás 1899-ben lesz megtartva. Egyébként a kérdés megoldása a végrehajtó-bizottság és elnökség feladata. (Helyeslés).

Gróf Desseoffy Aurél elnök: határozatként kimondja, hogy a nagyrészt utasítja a végrehajtó-bizottságot, hogy a segélykérésre nézve a helyi lépéseket megtagja. A jövő évi nagyrészt pedig, mivel a kiállítás a követ-

kező évre halasztott el. Budapesten fog megtartani. (Helyeslés).

Közvetítő iroda szervezése.

Szécsényi tükör jelenti, hogy a végrehajtó-bizottságot nyert megbízottság folytatja a német országos gazdasági egyesület szervezését. A választmány szövegbe beadott javaslatát, melyek egy közvetítő iroda felállítására és a szövetségi mozgalom felkutatására vonatkoznak, egy kisebb bizottságunk adta ki tárgyalás végett, a kiküldött bizottság minden egyikezte dacára sem külszűhelt el munkájával és így a nagyrészt nem járultak, a szövetségi mozgalom f. ében el fog készülni a végrehajtó-bizottság elé fogja javaslatát bejeterjeszteni s ennek kehelőbb fog megindulni az országos mozgalom még lehetőleg az év kezdetével.

Enkvilvül a bizottság foglalkozott a központi lapkiadás kérdésével. Bárannyire kívánatos volna egy központi orgnumm létesítése, mint minden egyes tagnak ingyen fogja megküldetni s lehetővé tenné a közönséges érintkezés való fenntartását, mégis tekintetbe kéne venni a kiküldött bizottságok az anyagi eszközök elégtelen esetét, miert is ezen tervet elővél fenntarva az iavaslatot terjeszti elő, hogy a központi orgnumm megerősítése használtsék arra az időre, midőn a szövetségi mozgalom anyagi eszközei ezt megfogják engedni.

Tárgyalta a bizottság a Nyitra megyei Gazd. Egyeslet azon indítványát is, hogy a szövetségi egyeslet tagjainak tagdíjuk fejében egy szövetségi naptár adassék, amely a szövetségi feladatit vázoló a mezőgazdasági szervezők kérdéseket tárgyalja, fogja aktuális kérdéseket szelölőtetni, melyek kívánatosak, hogy a gazdáközönségben minél szélesebb körben terjedjenek. A bizottság a naptár kiadását a jövő évre tervezi. Méltótlasok a kivitelre a végrehajtó-bizottságot megbizni. (Helyeslés).

A Gazdasági Egyesületek anyagi támogatása.

Forster Géza: a szövetségi ma tartás elő nagyrészt, melynek feladata a szövetség létrejötté a földmívelésügyi miniszterumnak is bejelenteni, s midőn ezt teszi, egyuttal a földmívelésügyi kormány jóakarátit is ki kell kérie ezen intézmény érdekében és kéri kell, hogy a szövetség működését így anyagilag, mint erőteljes támogatásban is részesíteni kegyeskedjék annál is inkább, mert a szövetség oly országos feladatokat vállalt magára, melyekre nézve kívánatos is, de méltányos is, hogy a földmívelésügyi miniszterum támogassa a gazdáközönséget.

A szövetségi terjesztése, melyek létesítésére oly régóta vártunk az arra hivatottak szövegében van mindig csak a kedveltség stádiumában van. Indítványozza, hogy midőn a szövetség megalakulása a földmívelésügyi miniszter urnak tudomására hozzuk, kérjük arra, hogy a szövetségi anyagilag és erőteljes is támogani kegyeskedjék és pedig akként, hogy 1898. évtől kezdve a szövetség támogatására árczáj költségvetésébe állandó összeget felvenni sziveskedjék.

Meskó Pál hozzájárul az indítványhoz, szeretné azonban egy kérelemmel kiegyesíteni. Ohajátna, hogy eszközölje ki a nagyrészt azt, miszerint a központi és szövetségi tagok egymásközt portomentesen levelezhesseken, ha ez megadatik a kereskedelmi kamarrának, megadatik a gazdasági egyesületnek is, melyek szintén kulturális feladatot végeznek s a közügyet szolgálják. De kérendő volna az is, hogy az egyeslet a községekkel is portomentesen levelezhesseken.

Gróf Desseoffy Aurél elnök határozatként kimondja, hogy a nagyrészt **Forster Géza** indítványát elfogadja. **Meskó Pál** indítványát gazdasági egyesületnek központi feladatot, a közönség felé annak központi feladatot, (**Meskó Pál** kérséggel visszavonja az

indítványt) kiadódnó volna érdemleges határozathozatal végett a végrehajtó-bizottsághoz. (Helyeslés).

A Magyar Földművelésügyi segély.

Szécsényi tükör előterjeszti, hogy a Magyar Földművelésügyi felkéréséké arra, miszerint a szövetség szeljait éventik bizonyos évi segéllyel támogati kegyeskedjék.

A **Gróf Tisza István** felszólalására a nagyrészt a szövetség elnökét kéri fel a közbenjárásra.

Nyitra megyei Gazdasági Egyesület előterjesztése, a) Szarvasmarhavitell előmozdítása.

Szécsényi tükör előterjeszti, hogy a Nyitra megyei Gazdasági Egyesület a szarvasmarhavitell előmozdítása tárgyában a következő javaslatot terjesztette be:

„Miután a külföldi, de főként az ausztriai hatóságok, szarvasmarhavitellük elé különféle és sokszor jelentéktelen okok miatt folyóvást akadályozták, főképpen az azt, gyanak egészen megakasztják, miután az ausztriai hatóságoknak szarvasmarhavitellük megküldött intézkedése, más államoknak is megüthő szolgáinak hasonló eljárás kezdeményezése, miután szarvasmarhavitellük ezen állandó korlátozása a hízaloknak kiszámíthatatlanná nagy károkat okoz s amellet állategészségügyi állatorvosok is minduntalan kompromittálják, miután egy az ország területén levő állatvitellé gőcpontra, kereskedelmi és egészségügyi szempontból is sükségtérít van, mondja ki a közgyűlés, hogy feliratint az a földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz s felkéri őt, hogy a pozsonyi kivitteli török marhavászt szervezése érdekében a központi kivitteli igazgatóság berendezés felhatalmazásával Pozsony városával egyetértés melőbb intézkedni sziveskedjék s rendelje el, hogy Ausztriába csakis azon szarvasmarha vitetho ki, mely előzőleg a pozsonyi kivitteli város telepén a magyar állami egészségügyi központi által megvizsgáltatott s egészségessének találtatik.

Ezzel szemben az állattenyésztési és állategészségügyi szakbizottság az alábbi határozati javaslatot ajánlja elfogadásra, melyet a választmány is elfogadott.

„Intézzék felirat a földmívelésügyi m. kir. miniszterhez, hogy amennyiben az Ausztriával folyamatosan levő kiegyesítési tárgyalások folyamán megállapodás még nem történt volna, egy állategészségügyi konzervatív előzetes érdekek, úgy hasson oda, hogy ez érdemben a pozsonyi tartama alatt a végleges megállapodások létrejökjenek az új kiegyesítési törvények egyidejűleg életbeletépessének.

Az állatfogalomnak járványos időben is lehetőleg akadálytalan lebonolytása céljából az ország területén a központi kivitteli piaczon kívül több helyen, elsőt sorban Pozsonyban állami állategészségügyi központi felügyelete által kivitteli piacok létesítesseken, melyekből állatok folytonosan, közvetlenül külföldre szállíthatók legyének.”

A javaslat ekként való módosításához a Nyitra megyei Gazdasági Egyesület is hozzájárult.

A nagyrészt a javaslatot elfogadja.

Szécsényi tükör előterjeszti, a Nyitra megyei Gazdasági Egyesület javaslatát a gazdasági tudóstók ajánlása tárgyában: „Miután a bevett területekre, a termések állására, a munkás és értékesítési viszonyokra s egyéb gazdasági állapotokra vonatkozó idősági tudóstók pontosságra és megbízhatóságra gazdasági kérdések, miután ezen tudóstók beszerzésére s a beküldött adatok felvilágosítására a vármegyei gazdasági egyesületek a legalkalmasabbak, mondja ki a közgyűlés, hogy feliratint az a földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz s ebben fölkeri őt, hogy gazdasági tudóstókat a vármegyei gazdasági egyesületek ajánlotta gazdasági alkalmazás s rendelje el, hogy a tudóstók idősági jelentéseiket mindig a vá-

idei szomorú tapasztalat mutatja, hogy a gazdától megvetők 5 frót a gabonáját és 12 frót árú követeltek tőle. Törvényhozásán van arra nézve, hogy egyes esetekben meg lehet a gazdától étől menteni, hogy úszoraköltésre ne legyenek szorulva. Egy arzenyörben néhány ezer ilyen eset lett ósszeriva és keresztül lehetett vinni szerencsén, hogy az illető ügyletek nem realizáltak. Megnyugszt abbn, hogy bizottsági tárgyalás roltorján megierészerés keresztül a törvényhozás. Tizsa István indítványt, a mely törvényhozási intézkedések szükségességét hangsúlyozza. Azoknak pedig, a kik a jelzások hitelt, mely természet adatik, kivételmenten tartják az feleli, hogy volt idő 10 évről ezéltől, midőn a szőlőkre egy-állaliban nem lehetett hírelt szeresi és ime megeltek az expedienst arra, hogy idegen pénzből rekonstruálható az elpusztult szőlő. Szóló meg van győződve arról, hogy a szakosztály bölcsesége és az idők folyama meg fogja találni a módot és utat arra, hogy keresztülve legyen az, miszerint a terméken kölcsön nyánant is lehetőköt legyenek.

Sághy Gyula hozzájárul ahhoz, hogy bizottságban adassék ki tárgyalása, hangsúlyozza azonban, hogy a kérdés törvényhozási intézkedéssel szánalassák.

Malafay Gyéz: Ha jól fogta fel gróf Széchenyi indítványt, azt olyformán gondolja meghonosítani, mint Németországban a Kanizse féntári. Ez üdvös dolog, azonban mi még nem vagynok ott, ahol a németek.

Ma nálunk oly intézkedésekre van szükség, mely főként a kisgazdánkat nyílnak hitelforrás. Egyébként, mivel a kérdés törvényhozási tárgyalásra adatik ki és ott lesz alkalom ezen kérdéshez tüzetesen hozzászólni, nem foglakozik most bővebben a dologra.

Gróf Desseffy Aurél előnk: A nagygyűlés határozatának kimondja, hogy a Nyitra-megyei Gazdasági Egyesületnek a terményeknek kölcsönzáló gyánant való lékötés tárgyában beadott indítvány kibővíteni íj. Széchenyi imre gróf, Károlyi Sándor gróf és Miklósi Ódon által fölhozottaknál, kintatik a közgazdasági szakosztályan tárgyalás és véleményadás végett.

Bihar vármegyei Gazdasági Egyesület indítványa a sertésvész elleni védőjakos tárgyában.

Szóvetésük tildára felolvassa a Bihar vármegyei Gazdasági Egyesületnek ezen tárgyban a nagygyűlés elé terjesztett alábbi indítványt: Kérje fel a nagygyűlés indokolt felterjesztésben a földmívelési minisztert, hogy a sertésvész elleni védőjakos tárgyában folyó kísérleteknek teljes nyilvánosság mellett, az eddignél sokkal nagyobb arányban az összes tanintézettek, állatorvosok és az erre vállalkozó műveltsz gazdákhoz bonyolítás a tudomány és a bürokrácia és a gazdasági kísérletek szervezéséhez szándékosan hozzájárulni való intézkedéseket elrendelni méltóztatssák.

Gróf Tizsa István: Tisztelt Nagygyűlés! Az idő annyira előre van haladva, hogy a kérdéshez csak röviden vagyok bátor hozzászólni, kérve a nagygyűlés b. türelmét. Meggyőződésem, hogy alig van nagyobb kérdés mint a sertésvész kérdése. A Bihar vármegyei Gazdasági Egyesület az ügyben tett föltérjesztése a választmányi ülésen tárgyalatván, az igen tisztelt szakfőnök ezen tárgyban bizonyos információkat adott, melyek folytán felkértem a Bihar-megyei Gazdasági Egyesület, hogy a kérdést a nagygyűlés napirendjéről levélje. Bihar vármegyei Gazdasági Egyesület nem tehetett eleget ezen kérelemnek és ismételtan azon kérelemmel fordult ide, hogy indítványt a Szövetség tárgyalja. Szabadon néhány szóval indokolnom a Bihar vármegyei Gazdasági Egyesület kérését. És szabadon hozzászólni azon felvilágosításhoz; amelyek e tárgyban a választmányi

ülésen adatnak és a „Köztelek” révén közléstettek.

A választmányi ülésen ez mondatot olvassák: A földmívelésügyi miniszter intézkedett az iránt, hogy az új ojtási eljárás gazdasági közönség tudomására hozassék. Továbbá ugyancsak az mondatott, hogy a m.-óvári gazdasági akadémiának is jelentékeny dotáció bocsájtott rendelkezésére.

As első ojtási kísérletek, melyek frappans eredményt mutatnak, 1895 év végén kezdődtek. A földmívelésügyi miniszter intézkedett az iránt, hogy az új ojtási eljárás gazdasági közönség tudomására hozassék. Továbbá ugyancsak az mondatott, hogy a m.-óvári gazdasági akadémiának is jelentékeny dotáció bocsájtott rendelkezésére, ez azonban a sajnálatos tényen, hogy sertésvész tovább terjed, nem változtatott. Továbbá a bizottság, hogy a mint ezen kísérlet eredménye hoztak, a gazdasági közönség fölviható erre a földmívelésügyi m. kir. miniszter által, akkor öténgyéd évvel az első tudományos alapokon keresztülvitt kísérlet után tették közzé az értesítést. Ebben le volt írva, hogy hogyan kell a malacnak és borjúknak a vérével ojtásra használni. Ne méltóztatssék a tudományos férfiaknak olyan lenézéssel viselneti a magyar gazdasági közönség személie hívója iránt, hogy ezen buvárlatokról tájékozassák a gazdasági közönséget és az írják le neki másfél hasábon keresztül, hogy a vért hogy vegye.

A gazdasági közönség tájékoztatásának nem tartom. Mióta az indítvány beadatot, történt több igen jelentékeny lépés: megjelent Preisz tanárnak igen figyelemreméltó munkálata az általa eddig végrehajtott buvárlatokról. Ez a munka egyfolyó fokozta bennem a bizséletet és elismerést az illető tanár szakképzettsége iránt és megerősít azon hitben, hogy az ő kezében a magyar tudományos vezetőknek a kezében van, másrészt megerősített abban a meggyőződésében, hogy nagy hiba volt oly szük körben teljesíteni a kísérleteket. Ezen munkán adataiból látom, hogy a kísérletek a dolog természeténél fogva csak egy helyen történtek meg és nem nyújthattak kelte fölvilágosítást a kérdés nézvére. A gyakorlati megújított teljes fölvilágosítást a honostani körök szempontjából sem. Mert nézetem szerint sok esetben kellene konstálni, hogy minő honostani elvárlások mutatkoznak a betegség kezdő, későbbi folyamataiban. Nagyon sok nagy gazda tilt volna az országban, akik szivesen bocsájtották volna rendelkezésre nyájukat a kísérletnek és ezen körülmények tudományos észleletek kellégg feliderítétek volna a bajt. Ezen egész munka a legkevesebb fölvilágosított abban az irányban nyújta, hogy a versávojtásoknak van-e minő hatása.

Ezen munka gyakorlati eredménye egy zsenális hipotézistől függ, és az ezen több, mint meggyőző. A gyakorlati eredmény, bennünket megeléged az idén egy jelenleg újnyájánál, ahol tavaly frappans eredményt értünk el a versávojtás és más váladékokkal való ojtásokkal is, ugyanazon nyájukban a versávojtások nem mutatkoztak. Ezen tapasztalat megfette és, az pedig nem hipotézis, hogy itt két különböző betegségéről van szó, t. i. pestisről és a sertésvészről. Ez a hipotézis az Tisztelt Nagygyűlés! Ezt a hipotézist az okból is nagy arányú kísérletek tárgyává lehetett volna tenni. Mindezek folytán Tisztelt Nagygyűlés ismételhetem sajnálatomat, hogy a körülmények a multban határozottan mulasztások történtek, és igénytelen nézetem szerint nem történt meg minden; volna az ideje, hogy létrejövön a szeres kapcsolat az órák szölemé összekötöttés a tudomány és gyakorlat között, ami fájdalom ma igen nagyon hiányzik.

Ne méltóztatssék ez irányban sem gáncoskodást sem bizalmatlanságot látni, méltóztatssék abban az irányban határozni, hogy a jövőben ezen kísérletek úgy a taftintézetekben,

mint a központonban és a vidéken az állatorvosok segítségével oly nagy arányban eszközöltessenek, hogy már a kísérletezés folyama alatt is milliókra menő vagyon megmentésesüljön, másfélő hitosabban halálhassusná a végzősho a kérdésnek tudományos és gyakorlati szempontból való tisztázása féle.

Dr. Hutya Ferencz: Mint szakember örömmel ad kifejezést afelett, hogy a gazdasági közönség körébb kifejezést nyer az az óhajás, mely szűk helyre arra, hogy szeres kapcsolat létesüljön a szakemberek és gazdasági közönség között. A szakembernek az állatorvosi tudomány művelőknek kötelesege a mezőgazdaság ügyét szolgálani s önként érthető, hogy minél szorosabb a kapcsolat a szakemberek és a gazdasági közönség között, annál nagyobb eredmények lesznek elérhők.

Reméli, hogy Tizsa István gróf felszólalása impulzust fog adni az irányban, hogy a szakembert ne nézék gyanus szemmel, hanem a melet, akiket hivatalos a gazdasági közönség érdekeit védeni. A felszólalás azonban — dacára az elismerő szavaknak azon irányban, akik e téren eredményesen működtek — végigvonja a nézet, hogy ez a téren mulasztások történt.

Legyen szabad azért adnotok felsorolni, melyek — ugymond — az én meggyőződésem szerint azt igazolják, hogy ezen a téren midőntört, ami egyáltalán megtörténhetett.

Mindenekelőtt sajnálatul kénytelen bevallani, hogy olyan kísérletek, melyek az ország kérdését már 1890. elején előidőtték volna, nem ismerek.

Gróf Tizsa István: Megielet a Mezőgazdasági Szemle decembri füzetében!

Dr. Hutya Ferencz: Hangsúlyozom, hogy olyan kísérletek, melyek a kérdést előidőtték volna, nem ismerek. Mikor a sertésvész az ország területén fellépett, akkor azt tudtuk, hogy az országban a betegség először Angliában, Dániában és Amerikában uralkodik a sertésállomány fölött, de a betegség lényegét nem ismertük pontosan, mert dacára a nagy irodalomnak, a fölfogások igen zavarosak voltak. As első feladat volt tehát a betegség okának megállapítása. És ez nem csakely előidőtt volt, azt nagyszámú minozsósok laboratoriumi kísérletek, vizsgálatok szükségességét, melyek hosszú időt vesznek igénybe. Szóló örömmel konstalják, hogy nálunk aránylag rövid idő alatt sikerült a betegség természetét szabatosan megállapítani, amennyiben Preisz tanár vizsgálata a kérdés idevonatkozó részét tisztázta s ez az egy eredmény már magában is nagy jelentőségű.

Egyidővel azonban a betegség elleni védőjakos tekintetében is különböző irányokban nagyobb számú kísérletek végezettek, elsősorban a bakteriológiai intézet részéről helyben és vidéki gazdaságokban, azokivül pedig az összes gazd, tanintézettek és állami hírokok is. A betegség elleni védőjakos megizsávosulás kísérletek végzésére.

Ezek közül pozitív eredményre azok vezettek, melyeket a betegségből felgyógyult állatok versávojtási eszközökkel. Az eredmények azonban még sem voltak egyezők és a hasonló módon végzett kísérletek különböző eredményre vezettek még inkább óvatosságra intettek, míg végül a betegség elleni védőjakos vonatkozásig megadta a magyarázatot s ma nagyon valószínű, hogy csak a pertises sertés sertés vároja hatékony. Az ilyen kísérletek értékeiről egyáltalában csak hosszú idővel keresztül folytattott, szabatos észlelés alapján lehet véleményezni mondani. Hogy ebben a tekintetben mennyire könnyű a felvilágosítást adni a lajokt és az alatt ajánlott töméslen biztos szer köztől nem egy volt, melyet állatorvosok és gazdák saját tapasztalataik alapján, teljes jóhiszeműséggel ajánlottak s melyek értékelésége mégis nem sokára kiderül.

A gyógyult állatok versávojtási történet

otások azonban mégis értékesnek mutatkoztak a midőn a dolgot enyvir haladt, akkor azonban megtörténtek az intézkedések arra, hogy az új eljárást a gazdálkodásig ki terjedten igénybe vehessék az állami eljárást. Azóta ilyen megbeszések is kaptak, hogy azon gazdákknak, kik azt óhajtják, az ojtást a földm. miniszterium tárczájra terhelve végezzék. Igaz, hogy az illeto utasítás aprótlós dolgokról is szól, de ilyen eljárásoknál a részletek is rendkívül fontos és látszólag csekély hibák az ojtást értéktelenné, sőt veszélyesnek is tekinthetők. Azóta ilyen megbeszések a vidéken nagy számban történtek és okt. 15-ig már közel 10,000 állatrol érkeztek be jelentések, melyek nagyobb részre kedvező eredményrol számol be. A 6. ötévi gazdasági akadémia pedig külön is tette meg költéséget kapott a védőoltásokkal való kísérletezésre.

Ujabbban intézkedés történt az iránt, hogy a gazdák a versárok már készen kapják, azokivöl pedig kurzusok fognak tartatni, melyekben állatorvosok az ojtás kérdéséről is és más újabb tudományos vívmányokról gyakorlati előadásokat fognak hallgatni.

Ezekben jelezte azt, ami eddig történt a minél több, teljes meggyőződés szerint nem is történhetett. Ámár azonban az eddigi eredmények eléggé kedvezők, igen sok még ezen a téren a teendő. Az eljárás ma még nehézkes és nem is biztos; nem tudjuk még szabatosan előre megállapítani a versárok hatásának fokát; maga az ilyen módon lélelített immunitás iránylag csak rövid ideig tar, mindenképpen kívánatos az eddigienl hitatosabb és hatásosabb eljárás. Ennek a feliderítésé megint csak szabatos laboratoriumi kísérletek feladata és ilyenek vannak most is megcsatás nélkül. folyamatosan. Az eddigi eredmények biztatók a jövőre nézve és pedig annál inkább, mert a földművelésügyi miniszterium által megindított arról, hogy már a legközelebbi jövőben nagyobb bakteriológiai intézet létesíttessék, ahol állati kísérletek szélesebb keretben lesznék végezhetőek és az új intézetnek bizonyára az eddigienl még nagyobb hiátása lesz az ország állategészségügyére.

A felsoroltakat tehát azt bizonyítják, hogy a sertésvész elleni védőoltások terén eddig mindez megtörtént, a mi egyáltalában történhetett és a mi szak szempontból indokolható. Minthogy azonban az ügynek csak előnyére válhatik, ha ez a fontos kérdés szakemberek és gazdák minél alaposabban megvitáják, indítványozza, hogy a Bihar megyei Gazdasági Egyesület általánosban tartott javaslatai tészek az az állategészségügyi és állategészségügyi bizottsághoz azzal, hogy annak beható tárgyalása után a szükségeseknek mutakozó teendők iránt legyen részletes előterjesztés.

Tiszta István írja: Jól mondja előtte szóló, hogy óradokuljon a Koch-féle esetrol, mely be nem hitetés ellenében előbbre a közönség elé. Tisztelet tagtárs ur azt mondja, hogy az eddigi eredmény tapogatózás, mint az a Perroncito szerével történt, melyvel a lóval a magyar kormány is kísérletezett. Melőttész megengedni, de kétségtelen, hogy a versárok bizonyos esetekben immunizáló hatásúak bir. A kérdés az, nem szeretnénk, ha ezen kísérletek eredményének kimondásával azon hit táplálattunk a gazdálkodásban, hogy a kérdés már tisztázva van. És itt nagy remény kecsgett bennünket. Külföldi példákra utal. Amerikában 1886-tól kezdve oly mérvben pusztult ezen betegség, hogy 2,500,000 dollar adományt ki kísérleteknek léteperre.

Azt tartja szó, hogy engedni helyes mód, hogy a legszélesebb alapon végeztessék

nek a kísérletek és azok eredménye lehető gyorsan a nagy közönségek tudomására hozassék. Ezen indokból Tiszta István írónak és a Bihar vármegyei Gazdasági Egyesület indítványát a legmagasabb mértékben és felkérődni vala a földművelésügyi miniszterium, hogy a kísérletek tevő szakközvegek megvalasztásával óvatossággal járjon el.

Dr. Hutya Ferenc: A földművelésügyi miniszter Perroncito-féle szeret nem ajánlotta a gazdálkodásig; minthogy azonban jövevény szakközvegek indítványát a legmagasabb mértékben eredmények állítólag jók voltak, állami közvegek kísérleteket végeztetett vele, melyek tudvalevőleg a szer értéktelenségét mutatták ki. Mulasztásról éppen akkor lehetett volna szó, ha a miniszter a hatásosnak híresztelt szerrel nem tette volna kísérleteket. A betegségek elleni és bonczati tünetek tanulásnyozását illetőleg arra utal, hogy ezeket Ritz tanár ismertette és dolgozta több ezer példányban a gazdákknak székülettel, azokivöl pedig Marek állami állatorvos beható szövevetti tanulmányt írt a betegségről.

Tédko Oskár: Nem akar a tudományos feltételek ellen elhozni semmit, tny az, hogy a szer értéktelenségét meg kétségbevitte és ez ellen a leghatóságabb védekezés szükséges. Szólo ezirányban sehol kifejezve nem találja a bizalmatlanságot s csak az a kivánatos, hogy a kísérletek minél nagyobb mértékben folytattassanak és kellő irányban történjenek az intézkedések, az a miniszterium kötelessége. Ha az indítványt megképpen éppen nem kifejezve bizalmatlanságot — elfogadja a naggyűlés, abból senkre semmi kar nem hármothatik.

Gróf Desseuffy Aurél elnök: Mintán a Bihar megyei Gazdasági Egyesület indítványára éppen nem jelent bizalmatlanságot, kimondhatom, hogy a naggyűlés az indítványt elfogadja. (Helyeslés.) Az ülést felüggeszti és délután 4 órára teszi ki.

(Folytatásnak ülése d. u. 4. órákor.)

A Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület előterjesztése a szarvasmarhakitvel s szesztermentés tárgyában

Gróf Desseuffy Aurél elnök ujbol megnyitja a fnylatolagos ülést.

Szövetség titkára: Előterjeszti, hogy a Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület a következő indítványval járul a naggyűlés elé:

Mintán hazánk nyugati vármegyeiben a szarvasmarhák közt uralkodott ragadós tüdőboly kiirtása végett a nagyméretű földművelésügyi m. kir. miniszterium által 1893-ik évben megindított kisajátítási eljárás teljesen cselőzh vezetett és Pozsony, Nyitra vármegyei kitövelével — ahol legujabbban egynehány kis körre szoruló községben tüdőboly esetek észleltetnek, és ezek kiirtottak tekinthetők, mert a többi nagy körökben levető tüdőboly elleni intézkedések, különösen Trencsénben több mint egy éve ragadós tüdőboly esete elő nem fordult és így Ausztriába való marhakitvelinket korlátozó szigorú szabályok, állategészségrendőri tekinetből többé nem indokolhatóak.

Tekintettel arra, hogy ezen megvalasztás szarvasmarhák kitövelését a bizalmas foglalkozó megőrzésdki marhákknak a szabad forgalombahozatala hosszú éveken át fennálló tilalom által nehéző károsodást szenvedtek és szenvednek,

tekintettel arra, hogy Ausztriával az új vámszerződés megkötésé idejére a magas kormány által kikötésbe helyezett marhakitvelink szabadabb helyezésére a kiegyezés tárgyalásai sikertelenül vala miatt az esetleges egy év pirozium által el nem viselhető halálzással fejezve: van:

mondja ki a Szövetség naggyűlés, hogy felintott intéz a földművelésügyi m. kir. miniszter urhoz a fölkeri öt intézkedni, hogy a ragadós tüdőboly veszélyes vármegyei marhák kitövelé Ausztriába, már a kiegyezési provizo-

rium alatt, a vámközösséget biztosító törvényes rendszabályoköl kifolyó méltányos alapokra fektetessék, különösen a veszmentes megyek szarvasmarhakitvelé ne csak a bécsi st.-mardi vesztetésben, hanem Ausztriában egész területére is így Bécs szabad vásárra is engedtessek meg.

Ezen kérdés a szesztermentés országos értekezlete által kiküldött végrehajto-bizottság mint ülésen előfordult és ugyanezen irányban határozott fölírni a bizottságot a földművelésügyi miniszteriumhoz, ha az a naggyűlés általános állapot az a miszerint ott is, ahol a tüdővész már egy év óta szünetel, az állatkitvel még mindig el van tiltva. A naggyűlés feltételezésével remélhető, hogy a Felvidék ezen sérelme mielőbb orvoslattni fog és a kivitel Ausztriá felé szabadabb tetteik, azon egy évi kitövelés, és a míg a közönségi tárgyalások befejezést fognak nyertni a megbeszélésnek, hogy a Nyitraivölgyi Egyület indítvány alapján feltételezés intézések. (Helyeslés.)

Szövetség titkára: Előterjeszti, hogy a Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület még a következő indítványt terjeszti a naggyűlés elé:

"Tekintettel arra, hogy a Magyar Mezőgazdasági Szövetesület általánosban tartott megmegtartott országos értekezletből a pénzügyi és földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése a földművelésügyi m. kir. miniszterium által való feltételezésben az Ausztriával egyenlő szeszadótörvényünk megváltoztatását célzó — a kiegyezési tárgyalásoknál figyelembe jövő javaslatokon kívül — olyan javaslatok is terjesztettek fel, melyek a mezőgazdasági szesztermők elismert szabvány helyett — némileg enyhíteni hivatta volna, és ezek figyelemmel Ausztriától, a kormány által rendeltetül elintéződik — tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági szeszpari fölerje a felső magyarországi megyekben van előterjedve, mely megyek mezőgazdasági szeszpari üzemeltetése

csak azon adatokra hivatkozik, amelyek iránt tájékozva van. Ilyen a burgonyatermes és a Felvidéken, amely oly silány az idén, hogy ennek odaállítására kivétel és kedvezményes tarifákat tényleg kérelmezni kell. S ez ügyben a szesztermékek bizottsága föl is írt. Amint a fa és kőszén szállítási tarifáit illeti, azokra nézve, hogy nyakosan vannak-e megállapítva, szóló nem nyilatkozhat, de ha a Nyitraivölgyi egylet óhajtja ezt a maga szempontjából, hogy kedvezményes szállítási díjtelek kérelmeztesse a nagygyűlés által, a kérelem teljesítését elzárkózni nem lehet. S az egyben az egylet kérelmére a tengeriszállításra nézve is a kedvezményes tarifák engedélyezését s mivel erre precedens van, hogy a kereskedelmi miniszter már a múltban is engedélyezett kivételben ily kedvezményes szállítást, indítványozta, hogy a Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület javaslata értelmében fölterjesztés intézkedjen.

Pfister Sándor úgy látja, hogy a közhangulat a Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület indítványa mellett van; azt kéri még, hogy ezen ügy sürögjön, soron kívül intézkedjenek el.

A nagygyűlés a Nyitraivölgyi Gazdasági Egyesület indítványát elfogadta.

Utazási kedvezmény szövetségi kiküldöttek és egyleti titkárok részére.

Szövetségi titkára előterjeszt, hogy a Torda Aranyosmezei Gazd. Egy. előterjesztés, mely a szövetség igazgató-választmányára és a szövetségi nagygyűlésre megválasztású vidéki gazdasági egyesületi kiküldöttek részére Budapestre az útszékre való utazásuk alkalmával mérsékelt vasuti jegyre kiadása és a gazd. egyesületi titkároknak, szabad jegyekkel való ellátása tárgyában felirat intézését javasolja a kereskedelmi miniszterhez és a Szabolcsmezei Gazd. Egy. előterjesztését, a gazdasági egyesületi titkárok részére a legmérsékeltet, az évi vasuti utazásuk költségeit indítványozza, azonos tartalommal fogva, együttesen lehet tárgyalni.

A mi a titkárok ingyen jeggyel való ellátását illeti, ez figyelemreméltó indítvány, mert a titkárok, mint a szövetséges egyletek mozgató erői, hivatottak arra, hogy az érintkezést a központi fentartás és a szövetségi működés intenzív válassa, esetenél többösök kell már felutazniuk. A kedvezmény, egy szabadjegy, vagy féljegy alakjában nyilvánulhatna, épügy, mint a közigazgatási tisztviselőknél van érvényben.

Méltóztatások tehát elvileg kimondani, hogy ily kedvezményes jegyek kiszéleszése kívánatos és szükséges, mert a szövetségi elnökségre, hogy kérdésben a kereskedelmi miniszteriummal megfelelő információkat szerezzen, a kedvezményeket kieszakózzja s a földművelésügyi miniszter felkérésére, hogy a szövetség s kérelmére a kereskedelemügyi miniszterrel pártolni sziveskedjék. (Helyes).

A Torda-Aranyszeleki gazdasági Egylet azon kérelme, hogy az indítvány elfogadását tagjai mérsékelt vasuti jegyre tarthassanak számon, meddő kérelem volna, méltóztatások tehát a kérelem e része felett napirendre térni.

Pfister Sándor nem találja előadó álláspontját helyesnek. Kivált a távolabbi fekvő gazdasági egyletek kiküldötteinek csak kerülő dolog a felutazás. Kéri az indítvány elfogadását. A nagygyűlés elfogadja az indítványokat eredeti alakjában.

A szövetségi iroda javaslata.

Szövetségi titkára: A kereskedelemügyi miniszterium kebelében egy tarifa-bizottság létezik, amely a szakszervezetek által engedélyezett szokott tarifakedvezményeket tárgyalja.

Ebben van a kereskedelem, mint más egyéb közgazdasági faktorok képviselői benne vannak, ily dolog tehát, hogy a Gazdasági

Egyeték Országos Szövetsége is, mint külön testület, ott is helyt találjon. Az OMGE, két kiküldöttel van képviselve a bizottságban, de ha tekintetbe vesszük, hogy a kereskedelem és iparunk mennyi képviselője van ott, akkor ezen képviselőséget a mezőgazdasági érdekek nérványosnak nem tarthatjuk. Mellozottság elhatározni, hogy felkéréssek a miniszter, miszerint a szövetségnek a bizottságban helyt biztosítani sziveskedjék.

A nagygyűlés az indítványt elfogadja.

Az aratási mozgalmak megállítására irányuló teendők.

Forster Géza: A gazda és a munkás közti jogviszony szabályozására vonatkozó törvényjavaslat a földművelésügyi miniszter által az országgyűlés elé beterjesztetvén, reményünk van arra, hogy rövid idő alatt életbe fog lépni. Itt azonban megállani nem szabad s a gazdasági mozgalmak megállítására irányuló társadalmi utat, hogy a munkásoknak sokszor képtelen követeléseit megakadályoztassanak és a munkaadók érdekei is megvédessenek.

A gazdasági egyesületek volnának nézetem szerint hivatottak arra, hogy ily társadalmi mozgalmat indítsanak és a gazdákat ösztönzést-ára buzdítsák. Az egyletek egyetlen szervezetei a gazdákéveseknek, ezekkel óhajtóan infélnzi azon figyelmünket, hogy igekezzenek rövid idő alatt tömörülni, mintegy szövetségre képezve a maguk körében, hogy a jövő aratási idők lehetőség szerveze lévén, a munkások követelményeivel szemben állást fogjanak.

Hogy melyik intézkedésnek tegyenek az a helyi nagygyűlés ismerete nélkül nem tudjuk. Az egyletek azonban megállítják majd a helyes nézpontot, mely irányban mozognak. Feladata a szövetségnek az volna, hogy az egyletek figyelmét e kérdésre ráiránytva tevékenységre buzdítsa őket.

A miniszter által a képviselőkhöz beterjesztett javaslatról szólván, ha szavaztatást is nyer, sokkal később fog köztudomásra jutni, hogy nem annak azonnal hasznát lehetne látni; szükségem véletem tehát, hogy a gazdákönközség megnyugtatósan ily intézkedések tétessenek, amelyek kizárják azt, hogy a gazdák oly körülmények közé kerüljenek, mint az idén.

Amint továbbá az OMGE, a múlt évben is kérelmezte a földművelésügyi miniszterhez intézett fölterjesztésében, ily most is idejkoron kéri mindezt, hogy hasson oda a földművelésügyi miniszter, hogy a katonaság az aratási munkálatok ideje alatt az aratás munkálataimak esetleges végzésére készenlétben legyen az elnökségnek, hogy a gazdák is szavaztatott e tekintetben előterjesztjen. (Órvassz.)

1. A nagygyűlési szükségességnek tartja, miszerint a munkásmozgalmakkal szemben, a gazdák társadalmi utat is igekezzenek érdekeiket védelmezni.

E czélból felhívandók a gazdasági egyesületek miniszter és nagybizottságban minden lehetőséggel ellátnak, hogy a gazdák is szavazkodjanak saját érdekközösségük védelmére; hogy közös megyevezéseket hozanak létre és ezeket szolidaritással vállaljanak, oly módon azonban, hogy ezáltal a munkások méltányos földet se szenvedjenek.

2. A mi tilés határozatából felkérő a földművelésügyi nagybizottságra arra, miszerint minden befolyása lalba vétséssel közrehaszn, hogy a jövő aratás munkásszükséglete minden körülmény közt biztosíthatassék, s nehogy a gazdákönközség esetleg egyévi jövedelmétől megfosztassék, a katonaság egy bizonyos része az aratási munkálatok esetleges végzésére, ha netán a munkások ősszevesztéséből munkásokéban szüremend, méltányos bér mellett a gazdák rendelkezésére állíttassék. S továbbá hasson oda Ö Exlenciájára, hogy az aratási idő alatt sem a rendes sem a honvédség tartalékosai ne hiavassanak.

Csillag Gyula dr. felszólalása után a nagygyűlés a beterjesztett javaslatot elfogadta.

Javaslat a gazdasági főiskola felállítására tárgyában.

Ládr Pál:

Tisztelt Nagygyűlés!

A gazdasági szolgálatok kérdése tagadhatlanul gazdasági boldogulásunknak egyik leg-szükségesebb kritériuma. A versenyben, mely a világiacpicon küzdenünk kell, csak „a nagyobb képzettség” a feyver, melyely győzelmünk lehet! — Ismeretek, képzettség szerezhetünk tapasztalatok árán is, szerezhetünk bürgöz kutatás útján is. Azonban a tapasztalat és önképzés véres verejékek fizetik meg a mire tanítanak. Kulturálomokban ismeretek és képzettséget az iskolában szereshetünk meg s körülírve a gyakorlatba: öntudatosan foghatunk a munkához, fürkészve és bírva vizsgálhatjuk a jóve eseményeit és előrelátó szaktudással intézhetjük a mennyire tőlünk függ — a jövő sora!

A gazda úgy tünik nekem, mint akár egy hadvezér, czélzatudatosan állítja fel hadtesteit, sáncokkal védi körül táborát s őrszemekkel lesi a veszték közeledtét. Derék hivatalnokai, hadsegédei, és a munkás nép pedig, ha feyelmessé, munkaszerető s kötelességtudó épügy biztosítja a sikert, mint a bator és harczesztet ily lényeg.

Napoleon idejében igaz lehetett, hogy minden káplár a tábortorni botot tarisznyájában hordja; ma már elméleti kiképzésnek nélkül lisztibotok, aranyallék elérni nem lehet. Kétszázévesből sem válik gazdasági, még kevésbé jóvávaló gazdasági, a közgazdasági igények minden térer a saját szakmájában teljesen kiképzett egyéneket követelnek meg. Más kiképzetés való a gazdasági munkálatoikat végző bérésadának, más való a felügyelő és számotvevő gazdasátszinek, kisgazdáknak, más az önállóan gazdálkók kisbirtokosnak, más a nagy látókörű, nagy teremtő, nagy gazdasági kérdéseket intéző kormányközegeknek, a közigazgatási előadókban s bírnakban stb.

S csodálatos, nálunk ezen országban, melynek minden életerege a földben gyökerezdik, ezen országban, hol mindenne — ha nem is mondhatom, hogy van pénz — de bátran mondhatom, hogy minden egyébre tudunk adósságot csinálni: a gazdasági oktatás több mint $\frac{1}{4}$ század óta kezdetleges állapotban stagnál, olyannyira, hogy a haladás legelőbbi állapotfelettel: a gazdasági szaktanár kiképzését sem vonta még feladatit körébe!

Sürgős és haladást nem ferdítandó tehát első sorban a gazdasági magasabb elméleti szaktanárképzés felvetését.

E tekintetben teljesen ugyanazon alapon állok, mint az 1895. évben megtartott III. országos gazdákongresszus, mely „a magasabb elméleti szakképzést, melynek czélja a gazdasági szaktanórok, a földművelésügyi miniszterium szakközöke, a vármegyék gazdasági főosztályainak, közigazgatási előadói, továbbá miniszter kiképzését, kik a gazdasági magasabb elméleti szakképzést megakáriják szerezni, egy, Budapestben a fővárosban felállítandó s a magasabb igényeknek megfelelő módon dotált és felszerelt, az egyetemi fakultások jellegével és jogaival felruházott gazdasági főiskola útján kívánja megvalósítani.”

Ha azonban az önálló egyetem létesítése, nem kielégítő számú felsőbb tudományos képzettség tanerőink, meg egyévek okok miatt ez idő szerint még nem volna létesíthető, a kitiűzött célt úgyis teljesen elérhetünk, ha a létesítendő mezőgazdasági egyetemmel szerves kapcsolatba hozzuk a mezőgazdasági tanárképzés azon körülmény is utal, mely meggyőztem kiváló teremtőmennyi irányta folytán amugy is szoros kapcsolatban áll a mezőgazdasági szakmákkal; gazdag felszerelésű laboratoriuimai kevés kibővítésével egyruttal kőhő lehetnének a

mezőgazdasági kutatásának és vizsgálatának is egyszerű eszközökkel lehetne ekkor a mezőgazdaság azon régi hangzatosabb óhajának is megfelelni, hogy a gazdasági technológia kísérleti állománnyal nyerjen, mely a mezőgazdasági mellékparipákkal foglalkozó a kellő műszaki ismeretek megszerzethetik, a gazda egyes kérdéseinek felvilágosítást és tanácsot nyerhesen.

Nem akarom az egyesítés eszméjének helyes éget itt tovább fejtegetni, hisz ez eszmének legjobb szövegét maga a gyakorlat, mely arra tanít, hogy: *intenzív gazdálkodás csakis a technikai ismeretek alapján lehetséges.*

Különböz az eszme korántsem új s így annak történelmi jogosultsága is van. Lapozva a királyi József műegyetem történetét, úgy találjuk, hogy a mérnöki szakképzés, mely 1732-ben nyílt vissza, már a jelen század elején a mezőgazdaságtalant nem kibővíti, mely régebben csak elővirsztál tárgy vala. 1844-ben midőn a magyar műegyetem udvari rendelettel habár csak mint ipartanodát lett szervezve, nem hiányzott az önálló gazdasági szakosztálya, melyben a növénydeké egy általános képzőtárgy mellett gazdasági számtant, mezői gazdaságtant, urtelek és mezei redőnyvet tanultak. S midőn 1856. évi szeptember 30-án a Felsőlegye felbontásáról elhatározásával a műegyetem főtanintézett emellett, s főleg volt a szervezetenek, ezek egyike volt a *híradjelölt gazdaságtan*. Erdekes s tanulságos az 1867. évi fennállott szervezet, melyben mezőgazdák számára két évfolyamot találtak következő órarenddel:

Elő év:	
Elemi mennyiségtan I. félévben, heti 3 órában.	
Gyakorlati mérten II.	4
Műszaki ásványtan I.	3
Műszaki földísime II.	3
Előkészítő rajz I.	6
Gyakorlati mérten rajz II.	7
Mechanikai természetst.	4
Általános vegytan	5
Állattan az I. növénytan a	5
II. félévben	5
Második év:	
Műszaki vegytan	5
Általános könyvtel az I. és	5
gazdasági könyvtel a II.	6
félévben	6
Mezei gazdaságt.	5
Gazdasági üzlettan	2
Érlelészet	3
Mezőipari politika a II. félévben	3

Sajnos, ezen szép alap eljeltett, midőn a műegyetem egyetemi rangba emelkedett, mindenekelőtt a technikai szakokat igyekezett kifejezést és izmosítani. Ezek nőttek is, mint az óriási gyermekek, melyek részére mindig kevés volt a rendelkezésre álló alap és szűk azon helyiség, ahová beleszűntek. Hogy ily körülmények között nem lehetett fogantatni néhai dr. Wagner és Gótyay műegyetemi tanárok által azon igyekezetnek, hogy a mostoha gyermeket — a hajdani mezőgazdasági szakosztályt — új életre ébresszék, az könnyen belátható.

Ma azonban, midőn a műegyetemnek nagyszabása kibővítt és fényes újtipétté állásból áll, alkalom volna arra, hogy mintegy a hatalmas szervezett műegyetem véd-szárnyát alatt, a gazdálkodásigyekezetek köteleit megfelelő önálló, csakis a magasabb gazdasági szakokat st. szolgáltató szakosztály létesíttessék.

Ezen alkalomra kívántam a t. nagygylés figyelmét felhívni, kérve, hogy fogadják el határozati javaslatom, melyet már meg is írtam az OMGÉ. irodalmi szakosztálya, mint a gazdasági egyesületi országos szövetségének végrehajtó-bizottsága magáévé tett:

Mondják ki a nagygylés, hogy a fővárosban egy önálló egyetemi ranggal bíró mezőgazdasági főiskola felállítását szükségesnek

tarja, de abban az esetben, ha ez lehetséges nem volna, úgy a műegyetem kapcsolatában szervezendő mezőgazdasági szakosztály által tartandó előadásokat.

Tormay Béla: Amiket előtte szölv felhozott, azok mind tényleg úgy állának, azonban vannak a kérdések egyes fázisai, amelyek előadó ur nem említtet fel, de amelyek figyelembe veendő a kérdés megoldásánál.

Szölv nem ellenzi az indítványt, de a kérdéskörben van olyan körülmény, melyek a testületi tekintetben okvetlenül szem előtt tartandók és ma az elhatározásnál határozottan befolyással kell, hogy bírjanak.

Egy ily felsőbb szakiskolának felállítását és annak az egyetemmel való kapcsolatba hozását, régi óhaj, s nálunk is több ízben fellobbant mozzanlat kellett de mindig elcsendesült, elszunnyadt. 1884-ben a mozzanlat erősebb lőz s ugyanakkor szölv kapott megbízást arra nézve, hogy tegyen előterjesztést a főiskola felállítására tekintetben.

Szölv tanulmányozta a külföldi hasonló irányú intézményeket, melyek hosszorságára nézve ma is igen előtök a nézetek a szakember körében. Vannak ezek közt a szaktudósok, melyek a gazdasági háttérrel felszerelt az oktatást lehetővé és eredményessé teszik, s vannak olyanok, melyek teoretikus alapon nyugszanak és nem tudják bebizonyítani azt, hogy egy főváros járdán is lehessen mezőgazdákra kellőleg kiképezni.

Az eltérő nézetek vezettek a földmívelésügyi miniszert arra, hogy két szakosztályt tizes tanulmányozás céljából a külföldre küldje; a két szakember a kiállításban eljárva jelentésen most dolgozik s azok befejezés után nyilvánosságra fognak hozatni, hogy tájékozhatasság magukat, akik az ügy iránt érdeklődnek és ebből ki fog derülni, hogy mi viszonyok között a gazdasági főiskola melyen alkalom és keretben való létesítése szükséges, hogy az a cél, melyet a t. Nagygylés maga elküzdött, eléressék, hogy t. i. a hazai mezőgazdaság felvirágztatása ez uton is támpontot nyerjen. Maga részéről szölv nem ellenzi a felvetett eszmét, mely semmire sem lesz az ügynek hátrányára.

E miniszert látva a hátrazó arvaslatot elfogadja azzt a módosítással, hogy annak a kitétele: *abban az esetben, ha ez lehetséges nem volna* — e helyett ez tétessék *esetleg* — A nagygylés a javaslatot ezzel a stiliárius módosítással fogadta el.

A mezőgazdasági gépversenyek, azok jelentősége és rendezése.

Sporon Pál:

Tisztelt Nagygylés!

A gazdasági üzem ma válságos és nehéz állapota három okban keresendő. Először is abban, hogy a gazdasági termények ára illetve értéke oly alacsony fokon áll, hogy azokból csak nagyon szerény üzleti eredményre, gyakran negatív eredményre lehet számítani a gazda. A második okot képezik a folyton nehezebbé váló megjelítési viszonyok és a kor, igényeivel lépést tartó, mindinkább gyarapodó terhek és kiadások. Végül a harmadik ok a termelési költségek fokozatos és szintén folytonos emelkedése. E három okot összeállítva, elég világosan megfigyelhető ismert s azokat helyesen alkalmazva, iparkodni éharam ok hatását ellen-szölv. A termények áresökénését a termés-hozam fokozással lehet némileg ellensúlyozni, de csak kis mértékben, mert míg egyrészt a termények ára a gazdának közvetlenül igen csekély, sőt talán sok esetben

semmi befolyása sem lehet, addig másrészt a termelés fokozása is aránylag csak szűk határok közl lehetséges. Az első okot tehát csak nagy kivételre képes a gazda ellensúlyozni. A második okot pedig egyáltalán nem ellensúlyozhatja, mert a megjelítési viszonyok, annak igényei és a teherelés növekedése a gazda befolyásán kívüli állának. Így már csak a harmadik ok lehet az, melyen a gazda képes javítani s ez a termelési költségek csökkentése. Ezzel is, mely ma már olyan fokra jutott, hogy azonos pos megismerésére a gyakorlati gazdaság alig lehet alkalma. A gazdasági gépzet ugyan, részint fejlődésének természetes következményeként, részint a változó gazdálkodási viszonyok okozta újabb termelési eljárások vagy módok miatt s végül jörészt a gazdasági gép-ipar terén uralkodó újabb irányok a gépzet, folytonos új-újtondásokkal, új termékekkel vagy javított szerkezetekkel lép a gazda elé. Majdnem minden gazdasági gépészpotban évenként hal a gazda újításokról, új gépekről, melyek tökéletesebbek s jobban használhatók, mint a régiek alakok. S mivel meg csak nagyon kevés azon gazdasági gépzet száma, melyek minden tekintetben megfelelnek rendelkezésükre, mi sem természetesebb, hogy a gazda kérdéskörül az újabb újtondást és szeretné tudni, mennyivel lehet az a réginél. A gazdasági gép-ipar fejlődésére együltl jár a gazdasági gép-igazságszaporodása is. Minden gépgyár — már csak az erős verseny miatt is — iparkodik újabb újabb gépeket készíteni, melyek verseny s így a gazdasági gépzet száma már gépészpotként is folytonosan növekedvén, egyes gépészpotnak annyiféle alakjai, egységei vannak, hogy azok közt a gyakorlati gazda eligazodni is alig képes. És mégis szükséges, hogy a gazda megismerkedjék az újtondásokkal, gylészt arról, hogy azok alkalmazásával javíthatjon helyzetén, másképpen az újtondások költése újtondások közt az 5 viszonyainak leginkább megfelelő kiválasztással s ne legyen telet a reklám okozta, gyakran igen érzékeny esládásoknak.

A gépek megismerésének egyedüli tökéletes módja pedig az, ha a gazdának módjában áll az illető gépet s annak tulajdonságait közvetlenül kiüszni. Még a legvalóságos leírások, legjobb rajzok és képek után sem lehet valamilyen gépet s annak szerkezetét, kezelési módját és munkáját oly jól megismerni, mint megtekintésénél.

Csakis látás után lehet az illető szerkezetet s annak működését, használhatóságát tisztán megismerni, mert a gyakorlati gépeknek számos előállításig, közösen nem igen lehet alkalma, hogy minden egyes új vagy javított gép megtekintéséért esetleg napokig legyen távol gazdaságától. Mivel azonban szükségét éri, hogy az illető gépet megismerje, vagy elmegy azt megnézni s ekkor otthon műszaki esztétig fontosabb munkát, vagy el nem mozdítván, leírását olvassa el, midőn tudhat teljesen kielégítő tájékozást nyerni s így mindenféleképp nehézségérrel az égyben felvilágosított szerezni.

E bajon segítendő, már régóta élethelelépelt a *gazd. gépversenyek és gépmutatványok*, melyeken egyes gépészpotoktól több egyed volt megjelítve, leírását olvassa a gyakorlati gépekkel ismerkedtek meg a gazda, midőn mind-járt összehasonlítást is tehetett az ugyanazon csoport különböző rendszert egységei közt.

Hogy a gépversenyek ilyenformán mennyire szükségesnek s hasznosnak bizonyultak s hogy mennyire megkönyvítették a gazdák-

az egyes gazdasági egyesületek gépbemutatókat rendezzenek, mely alkalmakkal különösen a nagy versenyen nyertes gépek is bemutatásra kerülvén, mód adnaték így az egyesület tagjainak s a gazdálkodóknak a gépek tanulmányozására. Ily bemutatások mindenféle gazdasági gép, újdonság vagy szerkezet bemutatható ugyan, de se bírálati eljárás se díjazás ne legyen e bemutatás alkébeokt.

3. Az összes gazdasági gépesoportok számára a gépgyárosok bevonásával külön-külön megfelelő bírálati szabályzatokat dolgoztak ki.

4. Kéiozozatján végül ugyancsak a gépgyárosok bevonásával a gazdasági versenyeknek rendezése körül követendő eljárások tervezetét.¹⁴

László Pál: Csatlakozik ahhoz, amit előadó előterjeszt, nem szeretné azonban a szövetség kezét annyira megkötöni, hogy évenként csak egyszer rendeztesse versenyek; kimondandó volna, hogy a szövetség csak akkor és csak akkor rendez versenyeket, ha a körülmények magukkal hozzák. Az arató-gépvérsenék azonban minden évben ismétlődnek.

Szporon Pál: Ezt csak elvben lehet kimondani, végérvényesen szóló nem merné kimondani. A mostani versenyek többnyire azért nem sikerültek, mert az előkészítésükre rövid volt az idő. A gyorsan rendezett versenyekből kaptak a kevésbé értékes eredményeket. Elfogadja tehát szóló indítványát, hogy az arató-gépek évenként elővessenek de gépbemutatók alakjában.

A nagyvűlék az előadó által bterjesztett indítványt magévá teszi.

A kartelekrol.

Rubinek Gyula:

Mélyen Tisztelt Nagyvűlék!

Foglalkozik a nagy közönségvel, a mindenféle azok nálunk ipari tevékenységünk, csakely volt miatt nem igen terjedtek el. A nagyközönségnek a kartelek iránt érdeklődését, különösen a cukor-, a malom-, az ásványolaj- és a vasparban kötött kartelek költötték fel azon éppen nem kedvező hatásuk folytán, a melyvel a fogyasztást jelentékenyen megdrágították, másrésztől a nyers anyagokat termelő gazdával szemben a nyers termények árát közösen leszorították. A kartelekét, a nagy közönség elsőséiben kedvezőtlen oldalról ismeréven meg, nem esoda, ha egy bizonyos ellenszenv vert gyökereket ezen új közgazdasági alakúval szemben, a mely ellenszenvet csak fokozta azon körülmény, hogy a kartelekre vonatkozó megállapodások gondosan titokban tartattak, sőt mi több, helyi új megállapodásoknak a léte is tagadásba vétetett a karteleben részes ipari vállalatok részéről, a mire semmi esetre sem lehetett volna szükség, ha ezen megállapodások valamely közgazdasági közeg érdekeit nem sértették volna. A kartelek ezen titkos megállapodásai gondosan indokolhatók az esetben, ha ezek nem önző célokat követnének. Ezen kartelekalkulások azonban állandó jelleggel eddig nem igen bírtak; egy-két év fennállás után fölözöltek, a miből egyáltalában még nem lehet az következtetnünk, hogy a kartelekalkulások állandó jelleggel nem bírnak, hanem igenis azt, hogy az eddigi kartelek nem helyes alapon szerveztettek.

Nálunk csak a legutolsó időben létesült egy igazán tökéletes karteel, mely az állandóság minden kritériumával bír: a cukoripar területén, amely úgy a nyers, mint a finomított cukorterméltéi partt teljes mértékben fölülte.

Az Osztrák Magyar Királyság Egyesület közgazdasági szakosztályában volt alkalmam a kartelekrol egy előadást tartani, amelyben önkéntelt a karteleknek iparunkban sporadikusan való jelentezése, a kartelek törvényhozási szabályzatát nem tartottam szükségesnek, sőt inkább bevárnodának a külföld in-

tézkedését, hogy az ott szerzett tapasztalatok nyomán alkalossákk a kartelekre vonatkozó intézkedések.

Alig egy fél esztendő alatt ezen álláspontom a viszonyok változása folytán meg kellett változtatni, amint ezt a Tisztelt Szakosztály elé terjesztett határozati javaslatom bizonyítja.

A viszonyok ezen változást pedig az osztrák kormánynak a kartelek törvényhozási szabályozást célzó és a Reichsrath elő benyújtott törvényjavaslata idézte elő.

Oszintén szólva legkevésbé lehetünk elégedettek a kartelek törvényhozási javaslataira éppen Ausztriában, ahol az ipari termelés főjórán minden ágazata karteleszerű szervezkedést és tekintélyes hatalmat képvisel, amely hatalmat a kormányzat is mérlegelni tartozik.

Az osztrák kormány ezen lépésének azonban könnyen megtaláljuk az indító okait, ha kizárólag törvényjavaslatait és annak elöljárásait elolvassuk. Az osztrák kormányn ezt törvényjavaslata megsejkeresésével és benyújtásánál kizárólag fiskális szempontot vezelték, a mennyiben a fogyasztási adóval terhelt ipari termények előállításának korlátozását s ezáltal bevételének csökkenését tartott, a cukor, a szesz, az ásványolaj s a sóipar terméletei között a kartelek által. Epp ezért a törvényjavaslata kizárólag csakis azon iparok karteleszerű szerződéseire vonatkozik, amelyeknek terményei fogyasztási adóval terheltetnek. Az osztrák kormány álláspontja egészen világos. Ha ezen iparok karteleszerű megállapodásaikkal a termelés redukálják, az árakat a beföldön lévő karteles fogyasztói csökkenni látnak, az állapot bevételei, melyek a fogyasztás nagyságával aránylagosan növekednek, növekedés helyett csökkenni fognak. Itt tehát egy fontos finansziális érdeket készítette az osztrák kormány, hogy a kartelek Ausztriában hatalmas szövetségeivel szemben mégis erősen lépjen fel és azoknak az életozó határok között érvényesüljön. E sorban a kincstári bevételeknek a csökkenését megakadályozza s csak másodsorban vezérlete a kormányn ezt törvény benyújtásánál a fogyasztás érdeke. Joggal kérhető a Tisztelt Nagyvűlék, hogy mennyiben érdekelhet bennünket az osztrák kormánynak ezen lépése, s hogy mennyiben lehet ez irányú lépés a magyar álláspontunkhoz képest. A kartelekkel szemben is képzhető, igen tégy. Az összes karteleszerű megállapodások, valamint az ezeken alapuló újabb határozatok, ezen bizottságunk bemutatandók, illetve bejelentendők. A bizottság a viszonyok szabad mérlegelésével határozhat osztrák karteleszerű megállapodások, vagy az osztrák érdekei határok között érvényesülhöz. Elfogadhatja, megsejkerítheti, megdrótoltatja az alapsabályokat, vagy határozatokat a szerint, amint azt az állam érdeke, vagy a közérdek kívánja. A bizottság által meg nem erősített alapsabályok és határozatok semmi joghatályal nem bírnak, s a bizottság ezen érdekei határok között érvényesülhöz. A bizottság által meg nem erősített alapsabályok és határozatok semmi joghatályal nem bírnak, s a bizottság ezen érdekei határok között érvényesülhöz.

A kartelek külföldi iparvállalatok a szabad verseny korlátozását célzó szerződéses megállapodások. A kartelek kritériuma tehát a szabad verseny korlátozására irányuló törekvés egyrésztől, másrésztől pedig a szerződésesszerűség.

Tudjuk azt, hogy az iparnak jelenlegi nagyszabvány fellendülését az ipari szabadság s a szabad verseny problémája idézte elő, igaz, hogy a kisipar teljes pusztulása árán. Alig néhány évtizedre rá maga a szabad verseny szonjohozott nagypár társadalmi utó fölécsik arra, hogy a szabad verseny korlátozása, mert a földi lételet láta megtámadottak. A szabadverseny korszakában a gyári ipari termelés tényleg nagy arányokat öltött, az ipari cikkek ára leszállt, a fogyasztás emelkedett, amely két körülmény a technika óriási haladása is nem kevésbé elősegítette. Lett legyőz azonban az ipari termelés hanyatlás, a nagy közönség a fogyasztás nemcsak a mennyiségben, hanem a minőségben is megelégedett a szabad verseny pusztítása azonban nemcsak magukra az ipari vállalatokra, de az ezzel kapcsolatos termelésre s az ezzel foglalkozó munkásokra is kihatással volt.

A válságjal küzdő iparvállalatok hogy versenyképességüket fenntartsák, lenyomták a nyersanyagok árát, lenyomták a munkásoknak a kormánytól kivétel prémiumokat, szállítási kedvezményeket csikartak ki s mindezen intézkedések mégsem mentették meg az iparokat a válságtól, az elpusztulástól.

A szabad verseny ezen nyomása alatt tötté föl fejét a karteel eszméje a szabad ver-

által felállítani tervezett bizottság működése közötte a magyar iparvállalatokra is kiterjed s annak határozatai ezen vállalatok működésére is irányadó lesznek. Meg fog történni tehát, hogy például a cukor árát az osztrák kormány a nagy közönség bizottságának megadja. Ausztriának, de Magyarországnak is megszabja. Ugyanígy lesznek az ásványolajja is. Ez mind nem volna baj azon esetben, ha ezen az osztrák kormány által delegált bizottság a magyar viszonyokat is mérlegelés alá venné és amennyiben mérlegelné, lenné azt azaz az objektívítással, amelyet a magyar érdekek Ausztriában, ahol az ipari termelés főjórán minden ágazata karteleszerűen működik, meg kellene látni, hogy a kartelek törvényhozási intézkedéssel a kartelek egyöntetűen szabályozni. Tehát azon körülmény, hogy közös a vállalatok által Ausztriában, ezen szabályozás csakis akkor lehet sikeres, ha harmonikus az osztrák törvényhozási intézkedéseivel, amiből folyólag egy áll a helyzet, hogy a kartelek törvényhozási szabályozása egy új közösen elintézendő ügyet képez mindaddig, amíg a közös vállalatok közötti karteles intézkedéseket függetlenül is mérlegelhetők, fel kell vetnünk a kérdést, hogy vajon a kartelek törvényhozási szabályozása általános szempontból lehetséges és kívánatos-e?

Hogy ezen kérdésre válaszolhassunk, ismerünk kell a karteel lényegét, azon viszonyokat, amelyek ezt létrehozta s annak fejlődését.

A karteel külföldi iparvállalatok a szabad verseny korlátozását célzó szerződéses megállapodások. A kartelek kritériuma tehát a szabad verseny korlátozására irányuló törekvés egyrésztől, másrésztől pedig a szerződésesszerűség.

Tudjuk azt, hogy az iparnak jelenlegi nagyszabvány fellendülését az ipari szabadság s a szabad verseny problémája idézte elő, igaz, hogy a kisipar teljes pusztulása árán. Alig néhány évtizedre rá maga a szabad verseny szonjohozott nagypár társadalmi utó fölécsik arra, hogy a szabad verseny korlátozása, mert a földi lételet láta megtámadottak. A szabadverseny korszakában a gyári ipari termelés tényleg nagy arányokat öltött, az ipari cikkek ára leszállt, a fogyasztás emelkedett, amely két körülmény a technika óriási haladása is nem kevésbé elősegítette. Lett legyőz azonban az ipari termelés hanyatlás, a nagy közönség a fogyasztás nemcsak a mennyiségben, hanem a minőségben is megelégedett a szabad verseny pusztítása azonban nemcsak magukra az ipari vállalatokra, de az ezzel kapcsolatos termelésre s az ezzel foglalkozó munkásokra is kihatással volt.

A válságjal küzdő iparvállalatok hogy versenyképességüket fenntartsák, lenyomták a nyersanyagok árát, lenyomták a munkásoknak a kormánytól kivétel prémiumokat, szállítási kedvezményeket csikartak ki s mindezen intézkedések mégsem mentették meg az iparokat a válságtól, az elpusztulástól.

A szabad verseny ezen nyomása alatt tötté föl fejét a karteel eszméje a szabad ver-

seny korlátozására irányuló újszerűs. Az egymással versenyző vállalatokk végre is be kellett látniuk, hogy a szabad versenynek ezen korlátnal pusztító hatása mellett iparvállalatok tömegének, illetve az ebből előbbi által felszavatnak a végül egyetlegeny nagy iparvállalatok tömörülnek. Az önfentartás ösztönös sugallta tehát az iparvállalatok a kartelet előbbi jogszabályt a válságos helyzetből egyetlen kivételt eszköznek bizonyult. A kartelet előbbi iparvállalatok a termelés költséges szabályozásával megszűntették az egymásközötti küzdelmet, vállalatuk fennállását és a termelés jövedelmezőségét biztosították, miáltal helyükük járulván, biztos alapokra fektetvélen, a munka helyzete előnyösebbé várt mert biztos keresetet kapott s munkáját a vállalat jobban díjazhatta, mint a szabad verseny bizonytalanságai közepette. A nyers terményeket szolgáltatkozó gazda terményeiért szintén jó árakat kaphattak az existenciájában biztosított iparvállalatok.

S az első kartelet tényleg ezen elősorolt előnyök birtokos is. A mint azonban a karteletben álló iparvállalatok megerősödtek s a karteletszert szervezkedésben megnyilatkozó hatalomnak tudatára ébredtek, önző célokat kezdetek követni, s napirendre jött az érdekükön kívüli álló körök kiszámnyítása. Tetszészerint megalkották a munkabérekre, amennyiben ezen törekvésük a munkásérdekeket megmozdították, terményeik árát túlságosan fölemeltek s ezáltal a fogyasztást aránytalanul megdrágították, de leginkább a nyerstermelővel éreztették hatalmukat, a mennyiben az ügyvezető rejtőzsis révén a nyerstermények árát tetszészerint lenyomták.

A kartelet tehát épp azon közgazdasági körök érdekeit sértették a legérzékenyebben, a melyek az iparok karteletszert szervezkedésével szemben konszolidációt és saját léteük biztosítását is látták.

A midőn az iparvállalatoknál a szabad verseny korlátozását célzó szervezkedések megalkották általános közgazdasági szempontból nem csak hogy helyesülnek lehet, sőt azt a közgazdasági viszonyok természetээр fejlődésének folyamányaként kell tekinteni, másrészt azonban előlterbe nyomul ezen karteletszert szervezkedésnek törvényhozásai uton való szabályozásának szükségé, mert a mint közgazdasági előnyöket biztosítást az általánosban, úgy épp úgy hátrányos lehet egész közgazdasági fejlődésükre, ha önsé czéljai kifejlődését szabadjára engedjük.

Az európai törvényhozásnak alapja a szabad verseny. Ennek káros következményeit mind süsbényen észleljük közgazdasági életünkben csak örmömel kell földözölnök minden olyan társadalmi mozgalmat, amely a szabad verseny káros következményeinek az orvoslását célozza. Azok azonban, akik akár a karteletszert szervezkedésre, akár a szövetezeket felállításra és a szabad verseny korlátozására törekvésnek s így a szabad verseny elveivel szöktenek, nem zárkóztak el ezen kartelet vagy szövetezek működésének a szabad verseny korlátozására elől. Nem különösen akkor, amidőn ezen ellenőrzést fontos közgazdasági és állami érdekek követelik.

Azok tehát, akik az ipar szabad fejlődésére, az ipar szabadságára s általában a szabad versenyre hívatoknak akkor, amidőn a kartelet törvényhozásai uton való szabályozást elvárják, követeléseiknek esnek meg, hitezők akkor, amidőn a kartelet védelmére kelnek, már végleg szakítottak a szabad verseny elveivel. Kétségtelen tehát, hogy fontos közgazdasági és állami érdekek követelik meg a kartelet törvényhozás szabályozást s kétségtelen az is, hogy ezen szabályozás lehatóságos is.

Igaz ugyan, hogy a karteletre vonatkozó törvényhozás intézkedések eddig mindenütt eredménytelenek voltak, de ezen eredménytelenségnek oka az volt, hogy ezen törvényes in-

tézkedések célzt tövészetek voltak. A tapasztalat azt mutatja, hogy a karteletet sújnitó célzó törvényhozási intézkedések teljesen sikertelenek maradtak, amennyiben ezen szerződéses titkosak lévén, azokról a bíróságok tudomást nem szerezhetek s a büntető határozatok is illuzórikus maradtak. Másrésztől az iparvállalatok a szabad verseny által előidézett válság nyomára állt az kartelet megalkotására anyagilag kényszerítettek.

A törvényhozási intézkedésének, ha attól sikert remélünk, nem a kartelet lényege, fennállása, alakulása ellen kell irányulnia, hanem a kartelet visszaélései ellen. Ezen visszaélések megalkotása pedig csak úgy vithető közre, ha a kartelet fogyasztási ellenőrzése alá helyeztetnek, ha a kartelet működése épp úgy, nyilvános ellenőrzés alá helyeztetik, mint akár a részvételrasságok, akár a szövetezek működése.

S épp ezért helyes nyomokon halad az osztrák kormány, amidőn a kartelet jogosságát elismert, az első közgazdasági ellenőrzés alá helyezi, a visszaéléseknek pedig szigorú megtorlásról intézkedik akként, hogy a jóvá nem hagyott szerződések vagy határozatok joghatályuktól megfosztja, s az azokban részeseket érzékenyen bünteti.

Az osztrák törvényhozásnak csakis egy hibája van, hogy akkor, amidőn a kartelet kárteletnek hatását jól megvizsgálja, indokolt megelégzés csakis azon kartelet törvényhozási szabályozásával, amelyek fogyasztási adóval terhelt termékek termelnek, amelyek működése által tehát fiskális érdekek is érintettek. Ezen önző fiskális érdekek által nem szabad magunkat vezéreltetni.

Az osztrák kartelet titkosított szervezkedésé egy irányban, káros az a másik irányban s ha fontos az állami érdekek védelme, még sokkal fontosabb az általános közgazdasági érdekek védelme. Ha tehát szükséges, kívánatos egy vagy több, vagy sok kartelet törvényhozási szabályozás. Nem tudjuk, hogy a kartelet jogosságát az osztrák törvényhozásnak mi lesz a sorsa. Lehet, hogy jövők alkábjában keresztülmegy, lehet, hogy hatálya az összes karteletre kiterjesztetik, de nem lehetetlen az is, hogy a karteletben érdekeltek nyomása alatt az egész törvényjavaslat elvetetik. Az első két esetben a magyar kormány nem zárkóztatik el a közös vámtéreltet további fontardása esetén a kartelet hasonló elvek mellett való törvényhozási szabályozása elől, a mint gyanított velünk azon körülmény is, hogy a kereskedelemügyi miniszter a kartelet törvényhozási szabályozásának szükségé iránt a kereskedelmi kamarához kérdést intézett. S ez volt az indoka annak, hogy a kartelet kérdését a jelen körülmények között a törvényhozásnak tartottuk fölülhíni s ezirányban a szövetségi nagyhatalmók alkalmat adni arra, hogy ezen fontos kérdésben véleményét nyilvánítsanak. Mert a karteletben igaz, hogy első sorban a részres iparvállalatok az érdekeltek, de nem kevés érdekek által van s mindenesetben első sorban a közgazdasági szempontok a törvényhozás szabályozásának szükségé vagy szükségleténekélett a gádzaközönség, amely ugyanis, mint a karteletben álló iparok termelője, ugyanis, mint fogyasztók két irányban érdekel. S hogy az elhangzottak után véleményét kell alkotnunk a kartelet törvényhozási szabályozást illetőleg, én azt hiszem Tiszelt Nagyhatalm, hogy annak szükségé elől el nem zárkóztunk legkétségbe akkor, ha Ausztriában ill irány törvényhozási intézkedések alkottanak s ha a közös vámtéreltet továbbra is fennmarad. S miután az ellenkezőt ez idő szerint nem remélhetjük, szabadon határozati javaslatomat elfogadásra ajánlan.

Mondja ki a szövetségi nagyhatalm, hogy az iparvállalatoknál a termelés szabályozást s a korlátnal verseny megszorítását célzó karteletszert szervezkedésével szemben a fogyasztó közönség s a fogyasztási adóval terhelt ipari terményeknél az állam érdekeinek védelme szempontjából — tekintettel különösen az osztrák törvényhozás hasznáirya, úgy intézkedésére — szükségességét tartja, hogy:

1. A kartelet törvényhozási intézkedések ellenőrzés alá helyeztetének.
2. E célból szervezzen a kormány egy külön bizottságot és ezzel kapcsolatban egy külön nyilvános hívatalt, amely a kartelet szerződéses bemutatandó és a hozott határozatok bejelentendő.
3. A kartelet-bizottság az érdekelte minisztertanács, a gádzaközönség s a közgazdasági tudományok képviselőiből alakítsanak meg a pénzügyminiszterium felügyelete alatt, de teljesen független hivatalt.
4. Fontosabb kartelet vezetőségében a karteletbizottság által kiküldöttel is képviseltesse magát, akinek úgy, mint a bizottságnak is veto joga volna a hozott határozatok, a bemutatott szerződések vagy alapszabályokk szemben.
5. A karteletbizottság jogosult legyen különben is bármely karteletviszonyban álló vállalatot tetszés szerinti időben megvizsgálni, üzletmenetét betekinteni, adatokat gyűjteni s azokat határozatainál anyagul felhasználni.
6. A vállalatok a kartelet a bejegyzés alkalmával, valamint a kartelet-bizottság tiltó határozatát követően hivatalt, ügyben indokoltassá együtt közzéteendő, a nyilvántartó hívatalt könyvei pedig nyilvánosak legyenek, hogy azokról bárki csökely illeték ellenében hiteles másolatokat s kivonatokat szerezheszen.
7. A karteletbizottságnak jogában álljon új vállalatok karteletbizottság engedélyezel, azoknak az ének a hívatalt, ügyben indokoltassá meggallótt s általában ügyelni arra, hogy a fogyasztási ki ne zskmányoltsanak a termelés javára.
8. Mindazon karteletszervezők, alapszabályok, vagy ezekre alapított határozatok, amelyekről a karteletbizottság a jóváhagyást megtagadta, az előadástól véglegesen elvonandó nem terjesztetnek semmisk, az azokból származó bármennyi követelések sem polgári per utján, sem választott bíróság ítétele alapján be nem hajthatók.
9. A fentieknek alapján szerkesztett törvény rendelkezései ellen vétők szigorú pénzügyes fogságbüntetésre sұлlassanak s ismétlés esetén pedig iparjogvisztányuktól fosztassanak meg.
10. A nagyhatalmók ezen kívánalmának a minisztertanács elé való terjesztésére a földmívelésügyi miniszter kéri fel.

Tiszta István: Tiszelt Nagyhatalm! Mielőtt a feldolgozó érdemeim térnék át, legyen szabad egy momentumot az előadásom végén megfogalmaznom: utalás az osztrák példákra. Nézetem szerint a kiegyezési törvény alkálából, az időnként megújított vámszövetégek egyéb nem következnek, minthogy a fogyasztási adótevételek minkét állam területén azonosak legyenek s beszedésük módja is ugyanaz legyen. És én, mint a kiegyezés politikai létezők minőségében, tartozom az ellentét az ellentét, hogy kiegyezés szellemében álló követelések vonassák le, melyből állam önállóságát megbizbaszthatná és ráutálna az osztrákokra. Meg vagyok győződve, hogy nem politikai kényszer, sem cölzészeti momentum nem kívánja, hogy ha Ausztriában ehhez hasonló intézkedést tesz, mi kértelmen legyen őt ugyanazon uton követni. Mi meghatározhatjuk, hogy ezelszerű-e a dolog vagy nem. S hogy ha ebből a szempontból fogom fel a kérdést, legyen szabad előreböcsöttem azt, hogy bár sok igazságot tartalmaz az előadásom, azzal teljesen egyet nem érthetek.

A kiegyezés modern gazdasági élet természetes produktumai és sok tekintetben szükséges produktumai, hogyha a tulajdosoktól megvisszitatnak, cölzészeti és hasznos intőzmenyek. A karteletkezelésnek indító oka

két körülmény az egyik a technikai haladás, mely a termelés fokozását lehetővé teszi, ennek folytán minden egyes termelőnek fokozottabb érdeke mentől jobban produkálni és hogyha ezen körülménynek szabad jótékot hagynuk, beáll a túltermelés időszaka. Láthatjuk azt, hogy ez század első évtizedében a túltermelés okozta a bajt, jóformán évről-évre. Hogy ez nem kisebb mértékben fordul elő ma, ez tisztán annak tulajdonítható, hogy az életem talált meg ezen természeti szükségleg szemben számos utakat.

En a korszak történelmi jogtudományi eljárásokban keresem, hogy t. i. a szabadverseny nem anarchiát jelent, a szabadverseny az állami élet felszabadítását jelenti, de nem jelenti azt, hogy azon erők melyek felszabadították, ne találjanak szerves korlátokat saját magukban, ne gruppirozzák magukat úgy, hogy az anarchia tulkapási ellen megvédve ne legyenek.

Például hozom fel a munka- és munkáskérdést, a czéhszervezet nem azon az uton volt-e, mint a kartel. Tudjuk, hogy ezen társulások első pillanattól, akkor, mikor a szabad versenyt anarchikus szemellen fordítják fel, ugyanazon érteken fogták fel, mint a mai karteleket.

Hosszú küzdelem kellett — nem nálunk, a kik a modern gazdasági életbe oly korban jutottunk, mikor hasznunkra fordíthatók a külföldi tanulságok — de a modern iparállam öszájában Angliában is évtizedek kellették, míg ezen autonom organizmus jogosultságát elismerték. Úgy gondolom, hogy amint helyes és célszerű az egyesülés szabad formáit az önkormányzatnak keresni arra, hogy a munkás és munkaadó közötti viszony rendezettségépp úgy helyes a társulásban keresni a normális megoldást is. Hogyha az intézménynek magában véve helyes és szükséges volt előtér, annak egyáltalán nem következménye az, hogy az intézmény a maga túlzásával együtt akarjuk védelmezni és fenntartani; hisz minden intézmény viszi a túlságát.

Helyén valók tartják, hogy a gazdaságközösség komolyan foglalkozik a kartellel, még pedig kétféle vonatkozásban, mert hisz minden kartel, mint a fogasztási czikkék árszám szabályozója érinti a gazdát mint fogasztót s van kartel, mely érinti őt mint termelőt. Nevezük tehát a gyermeket a maga névén és hangsúlyozom itt, hogy úgy a termelőnek, mint fogasztó közösségnek szüksége van a kartel tulkapásai szemben védelemre. Ezt a védelmet igénytelen nézetem szerint önmagunkban keressük meg. Itt van pl. a czukor-kartel; helyesen jártak el a gazdasági egyesületek, melyek a gazdákak keresték az orvoslást. Ezen küzdelemben némely részben hátrányban, részben előnyben vannak a kartel-kötők, mert őrikságnak látom a kartel-gazdálal szemben, de másrészt előnyben is, mert mi segíthetünk magunkon az által is, hogy ha a harez kiidecsé, hogy a cukoripartermelésről lemondunk.

De szóló szükségnek tart bizonyos esetekben államhatósági intervencziót is; nálunk az ipar igen sok vonatkozásában a kormányzat állandó támogatására szorul. A czukoriparunkal óriási befolyással bír a tariffapolítás; helyenvalónak látom tehát, hogy a kormány örökösök azon, hogy a kartel, túl ne menjen a kelő határon s a mennyiben tulmev, vonassék meg tőle az állami kedvezmény, mely őt a gazdálal szemben való méltánytalanul harczban erősebb teszi.

Harmadik kérdés, hogy a társadalmi és kormányhatósági intézkedések kivül mennyiben szükséges törvényhozási intézkedések is. Öszintén megvallja azelőtt, hogy nem merne e tekintetben az ügy melletti szövegben nyilatkozni. Előbb a társadalmi és kormányhatósági intézkedéseket kell kimeríteni s csak végső esetben nyulni a törvényhozási intézkedésekhez s az ami e tekintetben a határozati javaslatban proponálták, a mi viszonyaink szemben ellentétben áll s részben nem cze-

széri, nem czelvezetendő azért, mert az fölélti szabadságát, merőben ellentétben áll, hogy a nyilvánosság megadassék boldog, boldogfalanak, hogy kutathassa s bármí czéből felhasználhassa és kiszámányolhassa az arra vonatkozó adatokat.

De nem állhat meg a javaslat 7 pontja sem, mely a kartel-bizottság jogait írja körül. Hisz nálunk arra nem kell engedély, hogy iparvállalat állítsassék fel, szöve szerint a szövegben bírámozom magát oly javaslat benyújtásával.

Az iparjogosi tvánra vonatkozólag sem nyújt a javaslat helyes időpontokat s e része ellenekze jogrendszerünkkel.

Szólo a maga részéről helyenvalónak tartja, hogy a szövetség komolyan foglalkozzék a kartel tulkapásával szembeni védelem kérdésével.

Hozzájárul ehhoz, hogy a kérdésre a kormány figyelem felhívassék, de nem találja helyesnek, hogy apodiktice törvényhozási intézkedést kívánjunk s legkevésbé járulhat ahhoz, hogy ezen javaslatban foglalt jogrendszerünkkel ellentétben álló tárgyatlan és értelmetlen pontokat fogadtassanak el és helyette a következő javaslatot terjeszti elő:

Tekintettel az iparvállalatoknak a termelés szabályozását s a korlátlan verseny megszoorítását czélzó kartelszerű szervezkedésével szemben tartja, hogy a nyertesemmel és fogasztóközösség a kartelek esetleges tulkapással szemben megfelelő védelemben részesíttessék.

Gróf Károlyi Sándor: E fontos kérdést a közérdek szempontjából kell megítélni. A kérdés az, hogy csakugyan vannak-e kínvösök és üzérkedés a kartelek terén, vagy nem. Azt, hogy vannak, senki el nem vitathatja.

Arról van tehát szó, hogy mik ellene az orvosságosk Tisza István ísített határozat azt mondja, hogy a mit ő mond, őt helyeslem mind, csak hogy én tulmegek azon, amit ő mond, hogy szabad társulás után kell a bajokon segíteni s azt mondja, hogy a kartel üzérkedési ellen védekezzék az érdekeltek összes csoportja társaságá összejállva. Csakhogyn én t. barátom, egy kissé könnyen csuszik keresztül azon, hogy hát álljon össze az érdekel közösség, beismeri maga is, hogy nehéz összejállani, mert ő maga is mondja, hogy 8 gyár és 800 érdekel. A nyolcz gyár könyében társul, mint 800 érdekel. Hogy a réptermelőket szintén gyáratk állítsanak fel és más termelési ágakat terjenek át, ahhoz milliók kellenek. De ekkor sem tudunk tőlük szabadulni, mert a gyárak előlgegg tartják a termelőt, és lebilincselik őt, hogy szabadulni tőlük nem tud.

A kartellekkel szemben a gyárak tribútiórságnak kell szervezkedni és ellenállni. Ezért én az, amit előtte szöve említett, hogy az állam, vagy kormányhatóság avatkozzék bele és iparkodjék kontraktarizozni bizonyos tulkapásait a karteleknek, melyek károsnak mutatkoznak.

Ez egy ideál, mely ma nem segít, mert mindenütt pártolja a kormány a karteleket. Ily körülmények állván elő, hisza beszélünk a kormányának, hanem vissza kell térnünk arra az útra, mely a közvéleményalkotására, az érdekeltek szervezésére vezet, hogy az a 800 réptermelő összejállon, érdekel megvédésére, élesen kiáltsón, lármázzon, hogy őt meghallják, mert eddig az volt a baj, hogy a gazdátársadalom sokat aludt. (Igaz, úgy van!)

Tisza István határozati javaslatát magában véve, de nem kielejtöt, mert éppen a törvényhozásnak kell irányítani a társadalmat. Szöve azt hiszi, hogy a törvényhozás kötelező az államot megadni a társadalomnak a bajok leküzdésére, ezért kívánja, hogy a kormány törvényhozási intézkedést sürgesen a naggyűlési olyformán, hogy tegye át a közgazdasági szakosztályhoz e kérdést, mely javaslatlál járulna a választmány elé, mely felhatal-

mazandó a kormányhoz intézendő feterjesztés megfontolóra. (Helyeslés.)

Ívbéka Oszkár ugyanolyan értelemben szól fel, mint előtte szöve és kéri a kérdést áttenni a közgazdasági szakosztályhoz.

Mérey Lajos: Kezeiml tartja Tisza István indítványát, mely nem tartalmaz egyebet, minthogy a kartelekről mondjon a naggyűlés véleményét; sőt tovább megint gróf Károlyi Sándor. Mondja kik a naggyűlés, hogy a kartelek tulkapására felhívja a kormány figyelmét, törvényhozási intézkedéseket sürgetve és egyáltalán az adatok csoportosítása végett tárgyalatja a közgazdasági szakosztályhoz is.

Szerencs János hosszasan fejtegette a kartelek káros hatását gróf Tisza István indítványt pártolja azon hozzátévevel, hogy büntető törvény is korlátoztassanak a kartelek ki-növéséi.

Szécsényi János elfogadja az indítványt oly értelemben, mint az Mérey Lajos előterjesztette.

Szécsényi tulkára az idő előrehaladottsága miatt csak röviden reflektál a fontosabb ellenveésekre s kijelenti, hogy távol áll tőle a kartelek kérdésével egy új közös ügyet teremem, hanem igen előlálhat egy közgazdasági kényezor akkor, hogyha Ausztriában intézkedés történik, az káros kibátással van roónk, az azonban teljesen szabály elhatározásunktól függ, hogy hogyan védekezzünk.

A felszólaló mindnyájan arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a kartelek visszaélései orvórsáa szorulnak s csak az orvoszerk módjai tekintetében eltérők a nézetek. Szerinte nem elég a társadalom tevékenysége a kartelek tulkapási ellen, hanem törvényhozási intézkedések kell sürgetniük. Tisza István gróf kormányintézkedésre javasol orvosságosk. Szöve attól tart, hogy ez az orvosság nem lesz minden esetben hatékony, mert előfordulhat az eszt is, hogy valamely miniszter a kartelek működését józsemmel nézi, vagy elfogultan itéli meg. Ezért nem csatlakozik Tisza István gróf indítványához, hanem előlítja azt olyan alakban, a mint azt Mérey Lajos feterjesztette.

A közgazdasági szakosztályhoz való utalást nem javasolja akkor, ha a törvényhozás uton való rendezés szükséges kimondatik. A részletek kidolgozása a kormány feladata s ha a törvényjavaslat ily értelemben elkészül, úgy lesz alkalma a szakosztálynak a kérdéssel foglalkozni.

Tisza István gróf, előlöl és Mérey Lajos ísített felszólalása után a naggyűlés Tisza István gróf javaslatát Mérey Lajos módosításával az alábbi szöveggel fogadja el:

„Tekintettel az iparvállalatoknak a termelés szabályozását s a korlátlan verseny megszoorítását czélzó kartelszerű szervezkedésére, szükségesnek tartja a naggyűlés, hogy a kartelek törvényhozási intézkedés által felügyelet alá helyeztessenek és esetleges tulkapásaikkal szemben a nyertesemmel és fogasztóközösség megfelelő védelemben részesíttessék.

Ezúton következik:

Nyitra megyei Gazd. Egyesület indítványai.

a) A komlómérséki fejlesztés tárgyában.

Seivetség tulkára: Felolvassa az indítványt: a) Miután a hazai komlómérséki meg nagyon esékely s a hazai sörgyártással arányban nem áll, miután ennek oka a komlómérséki piattessé járó nagy befektetési költség, mondja kik a közgyűlés, hogy a hazai komlómérséki fejlesztését országos érdekek tekintni s fölkéri a földművelésügyi miniszternek, hogy orvosságosk vizsgálja meg a hazai komlómérséki helyzetét, hogy a naggyűlésnek — hosszabb lejárta kölcsönök nyújtásával támogati sziveskedjék.

A naggyűlés az indítványt vita nélkül elfogadta.

b) A szövetség Gazd. Egyesületek tagjai részére kedvezményes namti viteldi kikészítés.

Szövetség tiltára (olvassa).

Miután a gazdasági egyesületek szövetkezésének egyik legfőbb indoka az egyesületek erkölcsi és anyagi erejének fokozása, illetve a gazdatiszadsalom tömörülésének előmozdítása volt, miután a gazdasági egyesületek összes tevékenységük a hazai mezőgazdasági fejlesztésnek szentelik, tehát a legfontosabb állami feladatot teljesítik, miután az egyesületi tagság anyagi terhelés és fáradsággal jár, melyeknek bizonyos kedvezményekkel való kárpótlása teljesen jogosult kívánság, miután a gazdasági egyesületek taglétszámának emelkedése az egyesületek jóvérdelmét fokozza, tehát az eddig lényegbe veti állami támogatás mérvét csökkentni, emellett a tagok szaporodása, az egyszakú szövetkezés és a gazdatiszadsalom tömörülése az egyesületek és az államkormányzatnak egyaránt érdekében áll, mondja ki a közgyűlés, hogy a földművelésügyi és kereskedelmi m. kir. miniszterimkhoz feliratot intéz a végből, hogy a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségébe tartozó gazdasági egyesületek tagjait saját összes taglétszámuk szerinti gazdasági szükségletek (erőtakarmányok, műtrágyák, gépek, olajok, zsíradékok, ponyvák, zsákok és vetőmagok stb.) szállítási-díjmentesen vasuti viteldi-kedvezményekkel részesítsék s ezen kedvezmények elszámolása a vármegyei gazdasági egyesület által előmozdít s állami beavatást szállítótelevek után történjen.

Szövetség tiltára jelenti, hogy a kérdést a végrehajtó-bizottság tárgyalván, arra az álláspontra helyezkedett, hogy az a közzgazdasági szakosztályhoz utalassék.

A nagygyűlés az előterjesztéshez hozzájárul. Ezzel az ülés véget ért.

Az igazgató-választmányt. ülése.

(1897. november 27. d. e. 10 órákor)

Jelen voltak: Gróf *Dessenöffy Aurél* elnök-elnök a alatt Gróf *Andrássy Antal*, *Buján* Sándor az O.M.G.E. alelnöke, *Barcza Károly*, *Balmföldy Pál*, *Bernát István*, gróf *Csáky Albin*, *Seitovszky János*, id. *Cséry Lajos*, dr. *Csillag Gyula*, dr. *Darányi Gyula*, *Galgóczy Károly*, dr. *Hagara Viktor*, *Hegedűs József*, *Hensch Árpád*, dr. *Hudya Ferenc*, *Jusch Gyula*, *Károlyi Sándor* gróf, *Koldöányi Antal*, *Közpály Géza*, *Köcs* Sebestyén, *Endre*, *Lidó*, *Pál*, *Libits Adolf*, *Lipthay Béla* báró, *Máday Izidor*, *Meskö Pál*, *Mérey Lajos*, *Merey Gyula*, *Miklós Odón*, *Oródy Pál*, *Perlack Elek*, *Percecz Ferenc*, *Propper Samu*, *Piltner Sándor*, *Sleiger Gyula*, ifj. gróf *Séchenyi Imre*, *Szeuinyósz Szabolcs*, *Ishy István*, gr. *Yszo István* és *Vérszegy Tivadar* és az O.M.G.E. tisztviselői a teljes számban.

A szövetségi nagygyűlés elé terjesztendő tárgyak elintézését után az igazgató-választmány az O.M.G.E. befolyéit vette tárgyalás alá. A jegyzőkönyv hitelesítése az elnök *Koldöányi Antal* és *Galgóczy Károly* tagok kérté fel.

Uj tagokul jelentekbe a mult ülés óta:

Dalmászy József földbírtokos, *Berezsnecz*, u. p. *Kemenecz*, *Hontm.*, *Goldschmidt József* nagybérlő, *Pa-Szemesz*, u. p. *Tolna-Tamási*, *Keller Gyula*, m. kir. gard. tanintézeti segéd-tanár, *Budapest*, *Kristóf-ter 7. szám*, *Schreibler Ignác*, kir. tanácsos, *Bécs*, I. *Schottenring 24.*, dr. *Szécsi Kálmán*, földbírtokos, *Szilas-Bahás*, *Veszprém*.

Az újonnan jelentkezőket a választmány a tagok sorába felvetti.

Elnyuntak a tagok sorából:

Martinovich Kis, kir. közlápít. urad. felügyelő *Czegled*, *Kis Béla*, gazdasítási, *Pusztapörpány*, *Kis-Zombor*, *Bohn Gyula*, földbírtokos, *Budapest*, *Só-utca 6. sz.*

A mai taglétszám tehát: 415 alapítói, 2698 övoljár, összesen 3003 tag.

Földművelésikoi alapítványok odátelése.

A nagyatádi gazdaköri alapítvány 120 frtot kitevő kamatait a választmány *Pap Károly* szentimrei földművelésikoi tanulóknak adománya.

A fg. *Batthyány- és Bakó-féle* alapítványi ösztöndíjak, pedig az évre is *Pontás János* és *Bernát György* pápai földművelésikoi fő előmenetelt tanulóknak illette oda az igazgató-választmány.

Az egyesületi tanács javaslatai.

Szerkesztő tiltár előterjeszti, hogy az uj alapszabályok értelmében a lapfelügyelő-bizottság november 12-én tartott ülésével működését beszámoltatja, a felügyeleti teendők az egyesületi tanácsra hárulnak. A bizottság javasolja, hogy a lap végén a szerkesztő névsora alá ez tétessék: „Az egyesületi tanács felügyeltee által áll.”

A tanács javaslata hozza, hogy a „Köztelek” lap ez évre 1200 oldalban kiszabott szövege rész 40—50 oldalal nagyobbították, tekintettel arra, hogy a lap kiadásában egyéb tekintetben jelentékeny megtakarítások voltak eszközölhetők.

Javasolja továbbá, hogy a lapban nyitandó uj rovatok vezetőül kineveztessek: a Gazdasági üzleti rovat részére *Hensch Árpád* és a trágazási rovat részére *Cserháti Sándor* magyaróvári gazdasági akadémiai tanár, gépészeti rovat részére pedig *Sporon Pál* gazd. tanintézeti tanár kéregetik fel. Végül a Magyar Gazda- és Erdősítési Egyesülete kérelméből folyólag azon javaslattal járul a bizottság a választmány elé, hogy egy a gazdasítási érdekeit felölőle s „Köztelek” mellékleteként havonként megjelenő szaklap megjelentetése határozassék el.

A választmány e javaslatokhoz hozzájárul.

Tisztviselői véglegesítése.

Igazgató előterjeszti, hogy a szolgálati szabályzat értelmében az egyesület tisztviselői, akik újonnan vétettek fel, vagy egyik állásból a másikba helyezték át, egy évre ideiglenes jelleggel bir az alkalmaztatásuk. A mult évi *Jezsenszky Pál* tiltárak és *Sporon Vilmos* segédiktárral alkalmaztatnak, méltóztassék hozzájárulni, hogy e tisztviselői állásukban véglegesítsenek.

A választmány az előterjesztéshez hozzájárul.

Festéltis-szobor ügye.

Az egyesületi tanács megbízott azzal, hogy a „Georgikon” megalapítójának, gróf *Festéltis Györgynek* emlékét megörökítő szobor felállításra ügyében a választmányon javaslatot terjesszen elő.

A tanács javaslata hozza, hogy alkalmi-tisztség szobor-bizottság, melynek tagjai a földművelésügyi miniszterium, az O.M.G.E. Zala-megye közönsége, a megyei Gazdasági Egyesület és a keszthelyi tanintézet kiküldötteiből álltassék össze.

Gyűjtésére az adakozásra felszólítandók: a vidéki gazdasági egyesületek, nemzeti- és országos kaszinó, a földhitelintézet, ugyszintén a mezőgazdasági hitellel és bizottsissal foglalkozó intézetek is.

A választmány a javaslatot elfogadja és a teendőkké az egyesületi tanácsot bízta meg.

Szakosztályok újralakulása.

Tiltár jelentést tesz a szakosztályok újralakulásáról.

Földművelési és növénytermelési szakosztályban: megválasztott elnök: gróf *Srapány Gyula*, alelnökök: *Cserháti Sándor*, *Szegedy György*.

Irodalmi szakosztályban, megválasztott elnök: *Máday Izidor*, alelnökök: *Koldöányi Antal*, dr. *Bernát István*.
Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztályban, elnök: *Tormay Béla*, alelnökök: *Somssich Andor*, *Madi Kovács László*.
Az egyes bizottságokat a szakosztályok már megválasztották.

Gazdasági előadások.

Szerkesztő tiltár előterjeszti az irodalmi szakosztály javaslatait a jövő évben tartandó gazdasági előadások ügyében.

A szakosztály javaslata hozza, hogy az előadások jövő évi február hó 17—18—19-én tartassanak meg és ugyancz alkalommal a Mezőgazdasági múzeum és a Gödöllői koronarádalmi kapcsolatióban rendezett baromfitenyésztés volna megtekintendő. Az előadások költségére a földművelésügyi miniszteről 500 frt volna kérendő.

A választmány az irodalmi szakosztály javaslatát elfogadja.

A Csáky Petronella-féle alapítványok odátelése.

Az igazgató-választmány a Csáky Petronella-féle alapítványi ösztöndíjak odátelésére javaslata hozza:

1. *Görgy Mihály* I. éves,
 2. *Takacs Gyula* II. éves,
 3. *Schöner Nándor* III. éves,
 4. *Bein Lajos* III. éves,
 5. *Vály László* III. éves gazdasági tanintézeti hallgatókat.
- Több folyó ügy elintézése után az ülés véget ért.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

511. sz. kérdés. Gazdatiszaim szives utbaigazsátást kérem, hogy aljazó számlát hol s kitől szerkesztődik be jutányosan?

Nedecz, *Trencsénm.* Z. J.

512. sz. kérdés. Lehet-e makort 4fejes tehennel 3/4 egészéves borok és 1/2—2 éves métyében szenvedő borjakkal etetni és mily mennyiségben? Minő tapérléte van a maknák? A makk, mely rendelkezésre áll, körülbelül 15—20% férges, a többi 80—85% teljesen egészséges.

Topolovác, Z. M.

513. sz. kérdés. Kerek helyes takarmány-összeállítás mustakraim felhasználásra. Rendelkezésremre áll.

Répa, bököny-és tengeridara, buza és zabszalma, buza és zabpalya, buzaporka és rétszén.

Hodon, K. M.

Feleletek.

Egy mezőgazdasági szeszgyár nyersanyag kihasználása. (Felelet az 508. számú kérdésére.) 1. 62 kg. burgonyából 14%-ig keményítőtartalommal, továbbá 270 kg. árpa és 30 kg. rozsliszttól a napi szeszgyeremény igen váltakozó lehet, aszerint, a mint a szeszgyár dolgozik. A burgonyában bevezetettik 6200/14 6 = 905 kg. az árpbán 100 = 182

100 = 30x60 = 1800 — 18 kg. keményítő, vagyis az összes szeszében van 1085 kg. keményítő. A szeszgyeremény 1 kg. keményítőből 10 üzemevetés mellett 601%, közepes eredmény 551%, rossz eredmény 521% E szerint tehát a feldolgozott nyers anyag adna 10 üzem mellett 651000 1/6 %-et, közepes üzem mellett 60780 1/6 %-et, rossz üzem mellett 56420 1/6 %-et. Sőt ha az üzemevetés igen rossz, le-

mehet a szesznyeremény 1 kg. keményítő után 48 1/2-re, s ekkor a napitermések csak 52080 1/2-ot tennek ki.

2. A 30 kg. rozsizlat a kovász készítéséhez nem okvetlenül kell, de jó ha a kovászhoz kevés rozsizlat is vétetik, minthogy ekkor a savanyodás gyorsabban megy végre. Erre azonban elég, ha naponta 10, legfeljebb 15 kg. rozsizlat vétetik. Az elvont rozsizlatot sem árpával, sem pedig zabbal nem kell potolni, minthogy a szesznyeremény e két gabonából zöld malátából, illetve árpából készült. A zöldmalta felhasználás 100 kg. keményítőre maximálisan 30 kg. zöldmalta. A szeszgyár a burgonyára 270 kg. árpát, az 405 kg. zöldmalattal veszt s így 100 kg. keményítőre csak 44 7/8 kg. zöldmalta. Ez pedig hárfázottan pazarlás, minthogy az árpa drága szeszgyári nyersanyag, s a szesznyeremény azzal, hogy a gyár így sok malátát használ fel, jobbn sem lesz. Jó üzemeltetése, a becézrésekre ajánlom a következő nyersanyagmennyiségeket. 950 l. abszolút szesz előállítására vevendő: 66 q. burgonya, 200 kg. árpa = 300 kg. zöld malata és 15 kg. rozsizlat. A zöld malata és a cukorizószer a szesz készítéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy azonban a szeszgyár 7 h. l. naponként kitermelje, a nyersanyagot jó üzemi mellett a következő arányban lennének becézrendezendők: 70 q. burgonya, 210 kg. árpa és 15 kg. rozsizlat.

3. A burgonya megfagyása az eszthon, ha a burgonya fel nem van tárolva, a szesznyereményre nem káros. Ha azonban a burgonya felmelegszik, p. o. akkor, ha nagyobb mennyiségben a szeszgyárhoz behordatik a ott napokig áll, keményítőtartalmából a megfagyott burgonya 20%-ot is veszíthet, minthogy a képződött cukor a felmelegedés folytán elég.

Őrök űrköz hiálása. (Földel az 510. sz. kördőre.) **I.** A felsorolt takarmányemléket a hiálási I., II. és III. időszakban az alábbiak szerint adjogya. A kisizámítás 1000 kg. élősluylra történő egy darab ökörre fele mennyiség számításod. Megjegyzem azonban, hogy az őrök űrköz hiálása minden előadásnál áll rendelkezésre, a hiálási felásokban mindentől repeczopókis vettem fel, mint amelyhez legkönyebben juthatott hozzá a kérdéstevő. Azért közlöm ezt, mert ha történetesen tők-magpókása volna, ugy felannyi mennyiség is elegendő, mert a tők-magpókása körülbelül még egyszer annyit fehérrét is zst tart az őrök. A napraforgópókása is többet őrök, mint a repeczopókása: napraforgópókásból elegendő az I. időszakban 1 kg.-ot, a II. időszakban 3 kg.-ot és a III. időszakban 1 1/2 kg.-ot számlátas venni 1000 kg. élősluylra.

Eszertint etetőndő a hiálási I. időszakban 1000 kg. élősluylra és naponta: Takarmányrpa 60 kg., zabszámla 4 kg., árpádara 3 kg., repeczopókása 1 1/2 kg. I. r. löherészene (virágzand kaszála) 5 kg. Ezen takarmányösszeállításban 26 970 szárazanyag, 2 477 fehérje, 15 455 szénhydrát és 0 437 zstir foglaltatik 1 : 6 6 arány mellett.

A II. időszakban: Takarmányrpa 60 kg., zabszámla 1 1/2 kg., kukoriczardra 4 kg., repeczopókása 4 kg., I. r. löherészene 1 1/3 kg. Tartalmaz 26 240 szárazanyagot, 3 021 fehérjét, 14 932 szénhydrátot és 0 726 zstir 1 : 5 5 táparány mellett.

A III. időszakban: Takarmányrpa 50 kg., kukoriczardra 5 1/2 kg., repeczopókása 2 kg., I. r. löherészene 3 kg. Ezen takarmánykeverék 25 320 szárazanyagot, 2 688 fehérjét, 14 523 szénhydrátot és 0 836 zstir tartalmaz. Táparány 1 : 5 9.

A hiálási mindegyik időszaka a hiáz előrehaladottsága szerint 6-7 hétig tartson, ugy, hogy 4 1/2 hó, esetleg az ötödik hónap vége fölé a hiázok elvégzésre kerüljenek. Az egyes hiázok között azonban pontosan előre kiszámni, s azt bizonyos napokhoz

hozzátok nem ajánlatos eljárás, s a helytelen átmenet egyik időszaktól a másikba, a takarmányadatok gyors egyik napról a másikra történő megváltoztatásához tökéletesen hiázisi eredményekhez vezetett, azért is a köztölt takarmányösszeállításokat a hiázisai folyamant egész menétét megszabó vörös fonál gyantán tessék tekinteni, amelyen a hiázis előrehaladottsága s a hiázok takarmánygyoztató és értékesítési képességei képezi felállításá szerint változtatások eszközölhető.

Szükségletet naponként és darabonként: I. időszak: 35-40 gr. II időszak 50-60 gr. III. időszak 45-50 gr. J. G.

VEGYESEK.

Mai számmak tartalma:	Oldal
Meghívó. — Figyelmeztetés. — Kérelm. — 1887. november havában befejezett alapítványi karnak és évdiák nyilatkozása. — A Görögai szőlő- és gazdasági Egyesülettel Országos Szövetkezési nagygyűlése. — Igazgató-Választmány ülése. — A szövetkezési történetéből. — 1897	1882
Levegőszórás. — 1897	1897
Vegyesek. — 1898	1898
Kereskedelm. híradó. — 1898	1898
Budapesti gabonázada. — Vétőanyagok. — Műtrégyik. — Szeszizlet. — A központi vállalkozások ügyvédsége nagyban (en gvo) adott díjazásokról árnáról. — Állattársak: Budapesti gazdasági és tenyészmarhavásár. — Budapesti válogatmányok. Budapesti lovasár. — Közbányai sertésvásár. — Budapesti szarumárhavásár. — Ingatlanok árverése (20000 ft becézrendezendő). — 1700	1700
Szerkesztői híredek. — 1700	1700

Meghívás. A földművelésügyi m. kir. miniszter Koss Mihály petrózsluylakot Hunyad vármegye petrózsluyljárás névze, Csák Emil lelet költő Szeged vármegye tanácsi járására névze. — Fodor Albert mező-madarasi lakost Maros-Torda vármegye marosi szi járására névze. — Flesler József monostorváraljai lakost, Bihar vármegye derecskei járására névze. — Csikány Béla falusiasemeli lakost Somogy vármegye lenyvári járására névze. — Kécskes-Sám, merényi lakost Sepecs vármegye izi járására névze, az állandó gazdasági tudósítói tisztelt bizáti meg.

„Köztelek” mai szómában a Gazdasági egyelet országos szövetségének I. nagygyűléséről szóló jegyzőkönyv teljes terjedelmében történt megjelentése miatt, a rendes szakszerű tartalom közlését mellőzni voltunk kénytelenek.

„Köztelek” lap felülvizsgálata. Az OMGE, módosított alapelvei alapján értelmében a „Köztelek” lapfelügyelőbizottság feladatát az egyesületi tanács vesztzi át. Minek következtében a „Köztelek” lap megfelelő helyén is kifejezésre jut ez a változás olyan formán, hogy a lapfelügyelőbizottság, mint felügyelő organum helyett az egyesületi tanácsra történik utalás.

A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése. A magyar gazdaszövetség november hó 29-én tartotta év közgyűlést. Udal arról: **Károlyi Sándor** gróf v. b. t. t. a szövetség elnöke a beszédével fogadott beszédét nyitotta meg. A tetszettel megadott Magyarország társadalmi és állami gazdaságban agrárszempontról méltán iryadó lehet, kivonatan a következőkben közöljük: **Károlyi Sándor** gróf előnye, hogy a közgyűlés, a közgyűlés, a közgyűlés, hogy dacára annak, hogy a szövetség ötvenegy év óta áll fenn és működik, ez az első közgyűlés, amely beszámoló ad a munkásságról. A szövetség állandóan foglalkoztat azokkal a nagy kérdésekkel, amelyek a gazdaságtalmsal oly közölről érintik. Folytatás a szövetség a kontinensnek köztölt folyó gazdasági válságával s az eszményi szempontból kedvelt, hogy a vámnúró eszméjében található

orvoslás. Ez az eszme tért is hódít a nyomás alatt, melyet reánk az olcsón termelő kontinensnek gyakorolnak. Udal a közös külügyminiszter nagyérdőki expozéjára s jelzi, hogy ajánlatát kellett észlelni, hogy abban nékem említett arról az elzárkózásról, amelyet érekeink Oroszországt ellen is megkövetelnek s ebben ugyan jelensége látszik annak, hogy a gazdasági érdekek alá vannak rendezve a politikai érdekeknek. Ez irányzat ellen kategorikus megmondásunk van, hogy a gazdasági érdekeknek a politikai érdekek. De ahol csak lehet, ott a gazdasági érdekek miatt sorompóba kell lépni. Udal arra, hogy a gazda mai elszigetelt helyzetében, mikor törvényhozás is kormányzat merkantilizmus, csak a társadalmi erők egyesítése, a szövetség alkalmas a gazdaságot megvédele. A szövetség foglalkozott a szociális kérdéssel is és konstátálta, hogy a munkiskérdés mellett nem kisebb jelentőségű a kisbirtokos kérdés. Hosszu idő óta önzés, individualizmus van a vezérnalona közigazgatásunknak s ez az oka, hogy a mások bajával nem törődött. Kifejezőn a szabadságszergek, a főtörvénshöz megjelentek a szociális kérdéssel, hogy a radikálisok. A mai helyzet mellett a kisbirtokos is beleegye a szociálizmusba, a mi nagy baj, mert a közép- és nagybirtok magra hagyatik s a radikálisok meg a szociálizmus öli meg. Ezt a bajt a magyar gazdaságtalmsal erőfejlesztéssel lehet megcsokeíteni. A kisbirtokosnak a földgye meg kell adni, mert ezeket gyereitüköz a szociálizmus felburjánzását. Az egoizmus jógy irányva terelhető, a közöny pedig megförtöz, foglalkozunk kell a néppel, ne várjunk mindent a kormánytól, né az államtól, mert ez az államszociálizmus felé veszenkennak, a mi a német példa szerint igazni megkövetel a szociálizmusnak a közszövetség mellett uton fog aladni s munkájában számít a magyar gazdaságtalmsalra. Ezután elhatározta a közgyűlés, hogy vidéki foglaltsági szövetezeket fog alakítani egy fővárosi központtal. E szövetezeket alapzabályait nyomban letérvalyán, el is fogadták és a központi foglaltsági szövetelek részére az ország szerteállítanak a földművelésügyi miniszter pedig bár **Malomecs** Jeromos osztálytanácsot küldötte ki. De ezenkívül egy pénzügyminiszter, mint a földművelésügyi miniszter is leiratlag helyeték kiáltása jóindulatuk az egyesület és annak minden kezdeményezése iránt. Ugy a földművelésügyi, mint a pénzügyminiszter **Sándor** gróf által megkérdezték, hogy az egylet igazgatóválasztmányában képviselők is résztvehessenek, nem ugyan mint igazgatóválasztmányi tagok, hanem mint informatív közegek. Az érdekesnek és látogatnaktól igénybe alakuló öltöz az alakulás célján kívül szakérdekesekkel is foglalkozni. Így érdekesnek igényezik **Sándor** gróf által megkérdezték, hogy a szövetség az **szociális szövetelek** alakításáról, a szociáliszelekre adandó Lombard-hitelről és a megidgazasági szeszgyárak felállítására és berendezéséről hosszabb lejárata **Kölcson** törzestárs mellett. Ezen kérdések különösen mert bir aktualitással, amiód a kiegyezésessel kapcsolatban a szesztermelésről szóló törvény a közgyűlési szeszgyárak szempontjából kedvelt, hogy megváltoztatnatti ugy, hogy több

új mezőgazdasági kereszter-alkalusi várható. A második kérdés előadója dr. Seilagy Gyula megíetelem magántanár: „A Mezőgazdasági Szervezetek Országos Egyesületének feladatáról” fog értekezni a bizottságnak feltevése körül. A harmadik kérdés Remény Gusztáv nyugalmozott mérésuralmi igazgató előadása, aki az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” által kezdeményezett s jövő év tavaszán rendezendő bizottsálatások szervezetét fogja ismertetni. Ez utóbbi kérdés kiváló fontossággal bír a mezőgazdasági szervezetekre annyival is inkább, mert a bizottsálatások sikeréről függ üzemük fejlődésüdge.

Érsekváryi parasztyűlés. F. hó 10-én, vasárnap d. u. 3 órákor fog megtartani. Szónokok lesznek: Mérey Gyula a Nyitra megyei Gazdasági Egyesület alelnöke a gazdasági fontosságáról, Mérey Lajos a gazdák társadalmi szervezkedésének szükségességéről, Forster Aurel a kisbirtokok feldarabolásának hátrányairól. A gyűlés előtt 12^{1/2} órákor társas étkezés az Oroszlán-vendéglőben étlap szerint. A gyűlésen gazdaszorgalmaink sok országos kitünőség fog megjelenni. A Budapestről reggel 8 órákor délután 4 órákor 10 órákor érkeik Érsekváryra. A gyűlésről 12 órákor érkeik már ismét Budapestre lehetnek a kirándulók.

Szövetkezet élet Olaszországban. Az olasz kormány kiadta a fogyasztási szövetkezetek statisztikáját. Az évkönyv szerint Olaszországban 1895. év végén 1013 fogyasztási szövetkezet volt. A hivatalos felhívásnak csak 291 szövetkezet felelt meg, emellett a 201 szövetkezetnek 95,286 tagja volt. Ha tehát ezt a számot kulesnak a többire nézve elfogadjuk, körülbelül 400 ezerre tehető az olaszországi szövetkezetek száma. Ha összehasonlítást teszünk az olasz és a francia szövetkezetek közt, először is szembeötlő, hogy Olaszország 30 millió lélekszám mellett 1013 szövetkezetet, Franciaország pedig 38 millió lélekszám mellett 100 szövetkezetet bír. Az arány tehát Olaszországban kedvezőbb. A tagok átlagszáma az olaszoknál egy szövetkezetre 336, a franciáknál 552. Mellesken megjegyezzük, hogy az angoloknál 821, a németeknél 707, nálunk mintegy 215. A forgalom 291 olasz szövetkezetnél 24 millió vagis általán 83 ezer frank, fejenként 245 frank, ami elég csekély. Franciaországban az átlag 241 frank, Angolországban 508, Németországban 244 frank. A fejenkénti fogyasztás csekélyebb voltánál azonban figyelembe vevendő, hogy Olaszországban az élelmi cikkek ára alacsonyabb, mint a többi nyugati országokban. Legjobban virágzik a milánói fogyasztási szövetkezet, amely 4556 tagjával mellett több millió forgalmat, azaz fejenként 1000 frankot volt képes felmutatni. Ehhez hasonló eredményt úgy találunk. A legtöbb szövetkezet beszerzési ára a költésnek hozzáismételtével adja elé az árukat, haszonról tehát alál lehet szó. Vannak azonban olyan szövetkezetek is, amelyek a rendelkezési alapon működnek, deitai árakon árúkat némi haszonnal, ilyen a milánói is, mely a 47 millió forgalom mellett 300 ezer frankot keresett. A haszonok fele kiosztatott, másik fele különféle tartalékhoz csatolattott.

Szesztermelés és szeszforgalom. A magyar korona országának szesztermeléséről és szeszforgalmáról szerepel a következő, a következő kimutatást tessz közzé: Termelési adó alá eső szeszfedők termelése bejelentetlek 5,318 hl, tiszta alkoholt. Fogyasztási adóval szeszfedőkben 48,388 hl-ter, bevezeteltekkel fogyasztási adóval terhelte szesz, szabadraktárakból nyilvánított szesztermékekben és szeszszabadraktárakban: a) a magyar korona országából 11,057 hl., b) birodalmi területekben képviselt királyságok és országokból 4,143 hl. Ezszállított a fentemített vállalatközhöz: a fogyasztási adó lefzetése mellett 69,707 hl. a fogyasztási adóval terhelten a magyar korona országában levő vállalatok

részére 10,209 hl., a birodalmi területekben képviselt királyságok és országokban levő vállalatok részére 2,391 hl., a vámonaltonál ismét kivételre 4,116 hl., misemü adómentes felhasználásánál 7,190 hl.

Lisztikvívételünk Flumén át a folyó évi október hóban. A magyar lisztikvívétel tengerentúli piacokra a folyó évi aratás rozk eredménye, illetve azóta, mióta a lisztárak a külföldön a belföldi magas gabonárraikkal megfelelő arányban nem állnak, nagy mértékben csökkent és még folyton hanyatlal. Elhajoztatott ugyanis a múlt hónapban a flumén kikötőből összesen 3,509 tonna liszt (ebből 2,542 tonna budapesti és 967 tonna vidéki állomásokról) az előző havi 5,285 tonnával szemben. A fenti kivitteli mennyiségből szállított osztrák kikötőkhöz 737 tonna, Olaszországba 17 tonna, francia kikötőkhöz 970 tonna, Hollandiába 65 tonna, Angliába 1,168 tonna. Brazíliába 462 (kizárólag Budapestéről) és Singaporába 73 tonna. A mi különösen Angliába való lisztikvívételünk illeti, volt az elhajozás mult év október hóban 7,623 tonna és az év eleje óta október hó végéig 44,095 tonna, a folyó év pedig 37,710 tonna, Brazíliába pedig szállított 3,470 tonna, Angliába pedig 709 tonna, és az év eleje óta tavaly 7,051 tonna, a folyó évben pedig csak 5,584 tonna magyar liszt.

MEGJELENT A

„KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR”
„KÖZTELEK ÉVKÖNYV”

1896-ik évrre.

Szerkesztők és kiadók:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egyes. titkárai. Az évkönyv hirtelen lezárta, a tavaszi kiadás megkezdésében, körülbelül 23,000 példányt és garatást postai címatétel jelent meg.

A két könyv előfizetési ára az „O. M. G. E.” tagjai és „Köztelek” előfizetői részére 2 frt 20 kr. postá díjjal együtt.

A két könyv csak egyben rendelhető meg külön-külön nem kapható.

Bolti ára 2 frt 30 kr.

Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában.

Budapest, IX. ker. Üllői-ut 25.

Szakértő szőlőművelésre

lenki, egy az országban, a szőlővelé vál, mint a borsai termelési

BORÁSZATI LAPOK

(Szerkesztők: Baross Károly és dr. Drucker Jenő.) 29 év óta fennállók, megjelen minden Vasárnap. Legálább félreves aj előfizetés 30 magyar 20 krajár.

olvasmány az ünnepekre

„Magyarország szőlőtermelésének válsága és jelene” című millenári dísméret (nettó ára 3 frt), mely felül az egész szőlőművelésről. 284 mg album alakú oldalon, 360 ábra és fényképpel 3 darabképpel, 900 kérés magisz szőlővelé tanítások leírásával, továbbá előfizetés az 1896. évrre csak BORÁSZATI NAPPTÁR, mely az 1896. évről 1000 példányban és minden dísméret jelen 40 kr. kötetű 900 kérés magisz szőlővelé tanítások leírásával, továbbá előfizetés Budapesti (Kisváros), Üllői-ut 25. sz. előfizetésére egy évre 3 frt, félreves 2 frt 50 kr.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(Guttmann és Wall) budapesti terménybizományi cég jelentése.

Napl jelentés 1897. december 3.

Készübe gyongé kintelt és gyenge kereslet mellett csendes irányzatú volt, elkelt néhány ezer mm. és az árak változatlanok maradtak.

Küldött:

Tiszavízidő:	100 mm. 75 kg. & 1250 frt 3 hóra
Postavidő:	300 " 77 " 1280 "
	100 " 75 " 1280 "
Félméregy:	100 " 77 " 1290 "
	100 " 76 " 1290 "
	100 " 77 " 1280 "
	100 " 76 " 1285 "
	1300 " 76 " 1282 1/2 "
Oldá:	1400 " 80 " 1215 "
	600 mm. 74. " 10 " 12 "
	1000 " 73 " 990 "
	1000 " 72 " 990 "

Készüben ma alig volt forgalom, az árak gyengén tartottak. Árpa jobb feltájakban keresett. Tengeri szárad. Zab tartott maradt. Határozott keves forgalom mellet gyengén tartottak.

Következ kötésük történetek.

	Költezt.	Déli zárol.
Tavaszí buza	12—1202	19—102
Ószi buza	957—	956—57
Ószi rozs		
Tavaszí rozs	874—	878—70
Tavaszí zab		613—50
Ószi zab		
Nov. tengeri.		
Új tengeri	590—522	592—03
Új pezeje		1230—30

Szesztör.

Szasz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

A szeszüzletben e héten is szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak a mult hét zárátjegyzés szerint zárodnak. Finomított szesz több tétel 56—56 30 fron, nyersszesz adózatlan 56—56 30 fron lett el magyban azonnali szállításra, míg ellenben kicsinyben az árak 2 frank drágábbban. Mezőgazdasági szeszárak által kontingens nyersszesz e héten 25—50 frank olcsóbban lett kintálva olcsóbb helyi kontingens kérésjegyzések folytán. A kontingens nyersszesz ára Budapestten 1775—18— frt.

Décsi jegyzés 1894—1860 frt kontingens nyersszesz. Frgói jegyzés 5375—54— frt adóztott burgonyaszeszt. Füzési jegyzés ———— 1050 frt kivitteli szeszt.

90% ártályozás. ————

A kivétel e héten néhány tétel finomított szeszt vásárolt, mely Flumén át tovább lett szállítva.

Vidéki szeszárak közül: Tomsavár, Kolozsvár, Győr, Baja, Keszthely, Losonc, Nagyvár, 25 akról olcsóbban, a többiek változatlanul jegyeznek. Budapesti szeszárak e héten: Finomított szesz 56—56 50 frt, adózatlan 56—56 25 frt, nyersszesz adózatlan 1450—16— frt, denaturált szesz 19—19 50 frt. Kontingens nyersszesz ————

Vetőmagrak. (Mauthner Ödön tudósítása.)

Lézer. A lefolyt héten ezek tekintetében kedvezőbb volt a hangulat. Szép szilárd magy kint volt tovább is ilyen drágábbok és az a kevés, mi új minőségű piacra került, a kivétel teljes árkon könnyen volt elhelyezhető.

Luzerna. Külföld részéről gyenge a kintál: változatlanul szilárdan tartott magy árakon. Bevezették a hiánya igazság immár azt, hogy rossz az ebből termés. A többi magfajtában oly csekély a forgalom, hogy említeni sem érdemes.

A központi vásárcsarnok árnyezése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek árairol.

A Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1897. december hó 1-órol.

E hét első felében élelmék váladékolt volt és kintálattal szilárdan tartott magy árakon. Bevezették a szeszárak a következők: Nyúl darabja 120 frt, gyuszavag ócskésen 38—40 kr., óc 60—65 kr., fácán 130 frt 120 frt, fogoly 60—65 kr., törökföldi erdei szalonka 120—130 frt.

Husféltékben ellátás a forgalom, vidéki körülmény szerint 60—85 kr-ért lehet el hór nékkel. Szócsa malacok kint 65—90 kr.

Vágott baromfi ára valamivel emelkedett. Liskák kgja 50—52 frt, pulyka 54—56 kr, káppancs 80—90 kr.

